

§ 8**Slutrapport Skolsociala team plus (SST plus)****Slutrapport av det sociala investeringsfondsprojektet
Skolsociala team plus (SST plus)**

SOF 2023/390

Beslut

1. Socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet samt slutrapporten.
2. Socialnämnden överlämnar slutrapporten till utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna för kännedom.

Sammanfattning av ärendet

Det tvååriga sociala investeringsfondsprojektet skolsociala team plus, framöver förkortat till SST plus, pågick från 1 augusti 2023 till 30 juni 2025.

Projektet har fokuserat på att utveckla stödet till elever i grundskolan med hög skolfrånvaro, 50% eller mer under en termin, och stödja målgruppen tillbaka till en fungerande skolgång. Genom ett samordnat och tvärprofessionellt teambaserat arbetssätt har projektet velat ge eleverna och deras familjer ett helhetsstöd anpassat efter barnets samlade behov. Familjebehandlare, psykologer och specialpedagoger har samarbetat i ett SST plus-team för att identifiera och möta varje barns unika förutsättningar och behov, med både skolgången och barnets mående i fokus samtidigt.

Genom ett intensivt och individanpassat stöd, baserat på noggranna kartläggningar av varje elevs situation, har SST plus strävat efter att förbättra elevers mående, minska skolfrånvaron och skapa förutsättningar för en mer hållbar skolgång. Alla elever som tagit del av insatsen har erbjudits kontinuerlig kontakt med medarbetarna i SST plus-teamet, med utgångspunkt i elevens behov och förutsättningar. Projektet och insatsen har också fokuserat också på att stärka samarbetet mellan skola, socialtjänst och vård, i syfte att skapa en mer sammanhållen och effektiv insats för familjerna.

Bakgrunden till projektet var att antalet och andelen elever med hög skolfrånvaro, i projektet definierat till 50% frånvaro eller mer under en termin, ökade i stadens kommunala grundskolor tillsammans med ett identifierat behov av att komplettera stadens skolsociala stöd med en insats mer anpassad för just denna målgrupps behov.

Projektets idé och utformning har fallit väl ut och utifrån resultat och behov beslutades i budget 2025 att permanenta arbetssättet i

Järva och på Kungsholmen samt sprida det till stadens övriga fokusområden; Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skärholmen.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänstutlåtandet samt slutrapporten samt överlämnar slutrapporten till utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna för kännedom.

Särskilt uttalande

Jan Jönsson (L), Annika Elmlund m.fl. (M) och Kristin Jacobsson (C) lämnade ett gemensamt särskilt uttalande:

Vi välkomnar den positiva slutrapporten och de goda resultaten från Skolsociala team plus. Projektet har på ett tydligt sätt visat värdet av att samla skola, socialtjänst och elevhälsa runt barn med långvarig skolfrånvaro. Modellen fungerar och ger resultat.

Samtidigt hör vi fortfarande från de som arbetar i teamen att avståndet till utredningsenheterna är stort. Samarbetet mellan nivåerna fungerar inte alltid som det borde, och det finns fortfarande brister i kunskapen om att teamen ens finns. Flera skolor känner inte till att stödet finns att tillgå.

Det är därför viktigt att stadens arbete inte stannar vid de befintliga pilotområdena. Skolsociala team plus bör spridas till hela staden. Modellen är ett konkret exempel på hur skola och socialtjänst kan samverka på riktigt, med barnets behov i centrum.

För att den potential som finns ska tas till vara krävs också att kommunikationen stärks, att ansvarsfördelningen blir tydligare och att alla berörda verksamheter vet hur de ska samverka med teamen. Det är först då barnen får den hjälp de behöver i tid.

Ersätтарыttrande

Maurice Forslund (KD) ställde sig bakom Liberalernas, Moderaternas och Centerpartiets gemensamma särskilda uttalande.

Handlingar i ärendet

- SOF 2023/390-8 Tjänstutlåtande - Slutrapport Skolsociala team plus (SST plus)
- SOF 2023/390-8.1 Bilaga 1 - Slutrapport Skolsociala team plus (SST plus)
- SOF 2023/390-8.2 Bilaga 2 - Utvärdering av sociala investeringar - sst-plus - ramboll

Signerat av

Protokollet har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Alexander Ojanne	2025-11-26
Jan Jönsson	2025-11-26
Magnus Hillborg	2025-11-26

Handläggare
Sofia Linder
Telefon: 08-50825164

Till
Socialnämnden
2025-11-25

Slutrapport Skolsociala team plus (SST plus)

Slutrapport av det sociala investeringsfundsprojektet
Skolsociala team plus (SST plus)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet samt slutrapporten.
2. Socialnämnden överlämnar slutrapporten till utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna för kännedom.

Sammanfattning

Det tvååriga sociala investeringsfundsprojektet skolsociala team plus, framöver förkortat till SST plus, pågick från 1 augusti 2023 till 30 juni 2025.

Projektet har fokuserat på att utveckla stödet till elever i grundskolan med hög skolfrånvaro, 50% eller mer under en termin, och stödja målgruppen tillbaka till en fungerande skolgång. Genom ett samordnat och tvärprofessionellt teambaserat arbetssätt har projektet velat ge eleverna och deras familjer ett helhetsstöd anpassat efter barnets samlade behov. Familjebehandlare, psykologer och specialpedagoger har samarbetat i ett SST plus-team för att identifiera och möta varje barns unika förutsättningar och behov, med både skolgången och barnets mående i fokus samtidigt.

Genom ett intensivt och individanpassat stöd, baserat på noggranna kartläggningar av varje elevs situation, har SST plus strävat efter att förbättra elevers mående, minska skolfrånvaron och skapa förutsättningar för en mer hållbar skolgång. Alla elever som tagit del av insatsen har erbjudits kontinuerlig kontakt med medarbetarna i SST plus-teamet, med utgångspunkt i elevens behov och förutsättningar. Projektet och insatsen har också fokuserat också på att stärka samarbetet mellan skola, socialtjänst och vård, i syfte att skapa en mer sammanhållen och effektiv insats för familjerna.

Bakgrunden till projektet var att antalet och andelen elever med hög skolfrånvaro, i projektet definierat till 50% frånvaro eller mer under en termin, ökade i stadens kommunala grundskolor tillsammans med ett identifierat behov av att komplettera stadens skolsociala stöd med en insats mer anpassad för just denna målgrupps behov.

Projektets idé och utformning har fallit väl ut och utifrån resultat och behov beslutades i budget 2025 att permanenta arbetssättet i Järva och på Kungsholmen samt sprida det till stadens övriga fokusområden; Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skärholmen.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänstutlåtandet samt slutrapporten samt överlämnar slutrapporten till utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna för kännedom.

Bakgrund

Socialnämnden har tillsammans med utbildningsnämnden drivit det sociala investeringsfondsprojektet Skolsociala team plus (SST plus) samordnare för att utveckla stödet till elever i grundskolan med hög skolfrånvaro. Projektet har genomförts i samverkan med Järva och Kungsholmen stadsdelsförvaltningar samt grundskoleområde 1 (Kungsholmens skolor) och grundskoleområde 5 (Järva). Projektet pågick från 1 augusti 2023 till 31 juni 2025.

Ärendet

Bakgrund

Forskning visar att en av de starkaste skyddsfaktorerna för barn och unga är att gå ut grundskolan med godkända betyg. Att fullfölja skolgången är också den enskilt viktigaste skyddsfaktorn för att lyckas senare i livet med att etablera sig i samhället vad gäller arbete och försörjning. Elever som inte fullföljer sina studier eller inte når måluppfyllelse är inte bara ett individuellt misslyckande eller ett problem för skolan, det är också ett socialt och samhälleligt problem vilket kräver ett brett, multidisciplinärt angreppssätt som beaktar både de pedagogiska utmaningarna och dess sociala, ekonomiska, psykologiska och hälsomässiga förutsättningar och konsekvenser.

Viktiga faktorer för att klara skolans kunskapsmål och uppnå fullständiga betyg är att vara närvarande och ha möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen. Många av de elever som inte blir behöriga till gymnasiet har haft problem med omfattande frånvaro. Det är därför av yttersta vikt att främja skolnärvaro i grundskolan och stötta elever med upprepade eller långvarig frånvaro för att öka deras chanser till ett fungerande framtida liv med arbete och god hälsa.

Bakgrunden till projektet SST plus var att antalet och andelen elever med hög skolfrånvaro, i projektet definierat till 50% frånvaro eller mer under en termin, ökade i stadens kommunala grundskolor tillsammans med ett identifierat behov av att komplettera stadens skolsociala stöd med en insats mer anpassad för just denna målgrupps behov.

Projektet

Inom ramen för SST plus har det under två års tid utvecklats och testats ett systematiskt arbetssätt för att ge stöd till elever i grundskolan med hög skolfrånvaro, 50% eller mer under en termin, med målet att bidra till en fungerande skolgång och ett bättre mående för målgruppen.

Genom ett samordnat och tvärprofessionellt teambaserat arbetssätt har projektet gett eleverna och deras familjer ett helhetsstöd anpassat efter barnets samlade behov. Familjebehandlare, psykologer och specialpedagoger har samarbetat i ett SST plus-team för att identifiera och möta varje barns unika förutsättningar och behov, med både skolgången och barnets mående i fokus samtidigt.

Socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen har tillsammans lett projektet som har genomförts i samverkan med två av Stockholms stads stadsdelsförvaltningar och grundskoleområden; Järva och Kungsholmen.

Konsultföretaget Ramboll har på uppdrag av stadsledningskontoret utvärderat projektet. Rambolls sammanfattande bedömning är att SST plus var framgångsrikt i att stödja elever med frånvaroproblematik tillbaka till en fungerande skolgång, i linje med projektets mål. Detta tack vare att projektet hade en genomtänkt design där ett samordnat och tvärsektoriellt arbetssätt kunde ge ett helhetsstöd till elever och familjer, anpassat efter barnets förutsättningar och behov. Andra resultat är ett förbättrat mående hos elever som fick stödet samt att många skolor beskrev en känsla av avlastning tack vare stödet. Projektet stärkte också samarbetet mellan skola och socialtjänst.

Några övergripande resultat och lärdomar från projektet är:

- *Tvärprofessionellitet och ett gemensamt förhållningssätt behövs för att ge ett samlat och träffsäkert stöd som möter målgruppens behov.*

Både Rambolls utvärdering och projektets interna uppföljning pekar på att ett tvärprofessionellt team med specialpedagog, skolpsykolog och familjebehandlare var avgörande för att möta elevens och familjens samlade behov. Kombinationen av olika kompetenser möjliggjorde ett holistiskt perspektiv och förhållningssätt genom hela insatsen, vilket gjorde stödet till elev och familj mer träffsäkert än vad en enskild profession hade kunnat åstadkomma.

En viktig aspekt var också att det tvärprofessionella arbetet skapade kortare kontaktvägar för familjerna. Många familjer var aktuella hos flera verksamheter samtidigt och hade därmed många olika kontaktpunkter. I SST plus erbjöds en

samordnad väg in, vilket minskade familjernas stress och administrativa börda. Projektmedarbetarna beskriver att det sammanhållna stödet skapade en känsla av lättnad för familjerna.

- *Den fördjupande kartläggningen ökade träffsäkerheten för åtgärder*

Både projektmedarbetare och chefer lyfter fram den inledande kartläggningen av varje elevs situation som en central del av insatsen. Genom att gå på djupet i varje enskilt ärende blev det möjligt att identifiera bakomliggande orsaker till skolfrånvaro och utforma mer träffsäkra åtgärder.

Projektmedarbetarna betonar att kartläggningen behövde få ta tid för att skapa en stabil grund för det fortsatta arbetet. Denna process möjliggjorde ett arbetssätt som var bättre anpassat efter elevens individuella behov och förutsättningar. Under kartläggningen testades också barnets mottaglighet för olika typer av insatser, och teamet försökte förstå var barnet befann sig. Vidare fyllde kartläggningen även en viktig alliansskapande funktion där relationen mellan familj och professioner stärktes, vilket i sin tur underlättade samarbetet i det fortsatta stödet.

- *Flexibelt och individanpassat stöd är nödvändigt för att kunna möta elevens behov*

Rambolls utvärdering visar att flexibilitet var en central del i projektets design. Det handlade om att kunna anpassa både tid och plats för träffarna med eleverna. Möten kunde till exempel hållas i hemmet, eller på annan plats än skolan, och ombokas med kort varsel vid behov. Det gjorde att stödet kunde ges även när en elev hade svårt att delta i planerade aktiviteter.

Denna flexibilitet bidrog också till att minska väntetider och skapade förutsättningar för kontinuitet i stödet. För att möjliggöra detta arbetssätt behövde teamet ha ett rimligt antal ärenden. Om belastningen var för hög minskade utrymmet för att anpassa stödet till varje elevs behov.

En annan viktig aspekt av projektets design och flexibilitet var att arbetet anpassades efter var varje elev befann sig. För vissa elever handlade det om att börja med små steg, som att över huvud taget prata om skolan. För andra kunde det handla om att öka sin närvaro i undervisningen. Vad som var ett rimligt mål varierade från elev till elev och behövde alltid bedömas utifrån den enskildes förutsättningar.

- *Tvärprofessionella team kräver tydliga strukturer för ledning och ansvar*

En viktig lärdom från SST plus är att samverka mellan olika professioner och verksamheter är komplext och ställer särskilda krav på ledarskapet. För att ett gemensamt arbetssätt ska fungera långsiktigt krävs både ett operativt ledarskap som håller ihop det dagliga arbetet och ett strategiskt ledarskap på chefsnivå som säkerställer gemensamma prioriteringar och förutsättningar.

Socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen kommer att förvalta och sprida resultatet av projektet tillsammans. Närmast genom att i enlighet med politikens uppdrag i budget för 2025 att permanenta arbetssättet för SST plus i Järva och på Kungsholmen samt sprida det till stadens övriga fokusområden; Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skärholmen. I dessa fem områden har det påbörjats ett utvecklingsarbete för att integrera arbetssättet SST plus i det sedan tidigare etablerade SST-arbetet med målbilden att skapa en sammanhållen skolsocial stödkedja för alla grundskoleelever med upprepad eller långvarig frånvaro i behov av samordnat stöd från både skola och socialtjänst. Det arbetet förväntas fortsätta under 2026 enligt uppdraget i finansborgarrådets förslag till budget för 2026.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 19 november. Funktionshinderrådet har getts möjlighet att behandla ärendet den 20 november.

Jämställdhetsanalys

Det finns ingen tydlig könsskillnad i stadens statistik över elever med upprepad eller längre skolfrånvaro. Nationell forskning visar att flickor som grupp tenderar att prestera bättre i skolan än pojkar, som för att inte hamna efter och få svårare att etablera sig på arbetsmarknaden kan vara i behov av extra stöd. Samtidigt står flickor för en stor del av den registrerade psykiska ohälsan, vilket kan kräva ett samordnat och tvärprofessionellt stöd i syfte att de ska klara skolan och ha förutsättningar att uppnå sin fulla potential.

Sammantaget bör stadens skolsociala stöd ha målsättningen att nå flickor och pojkar i lika stor utsträckning. Av dom elever som har tagit del av stöd från SST plus under projektiden är 57 % flickor och 43 % pojkar.

Barnkonsekvensanalys

Upprepad eller längre skolfrånvaro innebär att elever inte får sin rätt till utbildning tillgodosedd, vilket är ett allvarligt samhällsproblem och strider mot barnets rätt till utbildning enligt FN:s konvention

om barnets rättigheter (barnkonventionen). Alla barn i Stockholm bör ges samma förutsättningar till en fungerande skolgång, med möjlighet till samordnat stöd från skola och socialtjänst för den som behöver det. Barnperspektivet och barnets rättigheter ska beaktas i alla stadens verksamheter, i ordinarie planering, utförande och uppföljning. Särskilt viktiga delar i barnkonventionen att förhålla sig till gällande SST plus är artikel 28 om barnets rätt till utbildning och artikel 29 om utbildningens syfte.

Projektet SST plus startades för att utveckla stödet till elever i grundskolan med hög skolfrånvaro, inom projektet definierat som en frånvaro på 50 % eller mer under en termin. Syftet var att genom tvärprofessionellt teambaserat arbete hitta ett systematiskt arbetssätt för att möta målgruppens behov med en fungerande skolgång och ett bättre mående som målsättning. Slutsatser och resultat från utvärderingen visar att projektet har varit framgångsrikt i att stödja elever med frånvaroproblematik tillbaka till en fungerande skolgång samt ett förbättrat mående. När nu arbetet permanentas i Järva och på Kungsholmen samt sprids till Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skärholmen kommer det bidra till att fler elever i stadens grundskolor får sin rätt till utbildning tillgodosedd.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen ser positivt på projektets genomförande och att arbetssättet SST plus permanentas i Järva och på Kungsholmen samt sprids till stadens övriga fokusområden; Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skärholmen. Projektet har visat goda resultat när det gäller att stödja elever med frånvaroproblematik tillbaka till en fungerande skolgång, och även bidra till ett bättre mående för eleverna.

I förvaltandet och spridningen av arbetssättet blir det viktigt att sammanlänka de erfarenheter som gjorts inom ramen för projektet med det pågående SST-arbetet. Målbilden framåt är att skapa en sammanhållen skolsocial stödkedja för alla grundskoleelever med upprepad eller långvarig frånvaro i behov av samordnat stöd från både skola och socialtjänst. För elever som har både skolrelaterade svårigheter och komplexa behov kopplade till familj, individ och sociala sammanhang krävs fortsatt samverkan och gemensamma arbetssätt, med både en fungerande skolgång och elevens mående i fokus samtidigt. Utifrån skolan som skyddsfaktor är det primära målet med stödet att eleverna ska öka sin närvaro och klara skolan med godkända betyg, vilket följs upp i varje ärende.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner slutrapporten samt överlämnar slutrapporten till utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna för kännedom.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilagor

1. Slutrapport Skolsociala team plus (SST plus)
2. Utvärdering sociala investeringar – SST plus, Ramboll

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-11-13
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-11-13

Stockholms
stad

Slutrapport Skolsociala team plus (SST plus)

Ett socialt
investeringsprojekt för
utvecklat stöd till elever i
grundskolan med hög
skolfrånvaro

1 augusti 2023 till och med 30 juni 2025

Sammanfattning

Det tvååriga sociala investeringsfondsprojektet skolsociala team plus, framöver förkortat till SST plus, pågick från 1 augusti 2023 till 30 juni 2025.

Bakgrunden till projektet var att antalet och andelen elever med hög skolfrånvaro, i projektet definierat till 50% frånvaro eller mer under en termin, ökade i stadens kommunala grundskolor tillsammans med ett identifierat behov av att komplettera stadens skolsociala stöd med en insats mer anpassad för just denna målgrupps behov.

Projektet har fokuserat på att utveckla stödet till elever i grundskolan med hög skolfrånvaro, 50% eller mer under en termin, och stödja målgruppen tillbaka till en fungerande skolgång. Genom ett samordnat och tvärprofessionellt teambaserat arbetssätt har projektet velat ge eleverna och deras familjer ett helhetsstöd anpassat efter barnets samlade behov. Familjebehandlare, psykologer och specialpedagoger har samarbetat i ett SST plus-team för att identifiera och möta varje barns unika förutsättningar och behov, med både skolgången och barnets mående i fokus samtidigt.

Genom ett intensivt och individanpassat stöd, baserat på noggranna kartläggningar av varje elevs situation, har SST plus strävat efter att förbättra elevers mående, minska skolfrånvaron och skapa förutsättningar för en mer hållbar skolgång. Alla elever som tagit del av insatsen har erbjudits kontinuerlig kontakt med medarbetarna i SST plus-teamet, med utgångspunkt i elevens behov och förutsättningar. Projektet och insatsen har också fokuserat också på att stärka samarbetet mellan skola, socialtjänst och vård, i syfte att skapa en mer sammanhållen och effektiv insats för familjerna.

Socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen har tillsammans lett projektet som har genomförts i samverkan med två av Stockholms stads stadsdelsförvaltningar och grundskoleområden; Järva och Kungsholmen.

Konsultföretaget Ramboll har på uppdrag av stadsledningskontoret utvärderat projektet. Rambolls sammanfattande bedömning är att SST plus var framgångsrikt i att stödja elever med frånvaroproblematik tillbaka till en fungerande skolgång, i linje med projektets mål. Detta tack vare att projektet hade en genomtänkt design där ett samordnat och tvärsektoriellt arbetssätt kunde ge ett helhetsstöd till elever och familjer, anpassat efter barnets förutsättningar och behov. Andra resultat är ett förbättrat mående hos elever som fick stödet samt att många skolor beskrev en känsla av avlastning tack vare stödet. Projektet stärkte också samarbetet mellan skola och socialtjänst.

Utifrån projektets resultat beslutades i budget 2025 att permanenta arbetssättet i Järva och på Kungsholmen samt sprida det till stadens övriga fokusområden; Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skärholmen.

Innehåll

Sammanfattning	1
1. Inledning	4
2. Projektbeskrivning.....	4
2.1 Övergripande syfte	4
2.2 Bakgrund till projektet.....	5
2.3 Målgrupp	6
2.4 Effektmål	7
2.5 Projektmål	8
2.6 Avgränsningar	8
2.7 Organisation	8
2.7.1 Styrgrupp.....	9
2.7.2 Lokala projekt- och antagningsgrupper.....	9
2.7.3 Projektmedarbetare, SST plus-team.....	9
2.8 Uppföljning	10
3. Utveckling av en arbetsprocess för stöd till målgruppen.....	10
3.1.1 Aktualisering.....	10
3.1.2 Beslut om insats	11
3.1.3 Uppstart	11
3.1.4 Kartläggning.....	12
3.1.5 Stöd utifrån ett helhetsperspektiv.....	12
4. Resultat	14
4.1 Processutvärdering av Ramboll	14
4.2 Intern uppföljning inom projektet	14
4.3 Resultat målgrupp	14
4.4 Resultat effektmål	15
4.4.1 <i>Eleverna som har tagit del av insatsen deltar i högre grad i undervisningen.....</i>	<i>15</i>
4.4.2 <i>Eleverna som har tagit del av insatsen har i större utsträckning uppnått godtagbara kunskaper/betyg .....</i>	<i>15</i>
4.4.3 <i>Eleverna som har tagit del av insatsen upplever en förbättrad psykisk hälsa.....</i>	<i>15</i>
4.4.4 <i>Förbättrad samverkan kring skolfrånvaro mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård .....</i>	<i>16</i>
4.5 Resultat projektmål	17

4.6 Målgruppens perspektiv på SST plus	18
4.7 Projektbudget	19
5. Övergripande lärdomar	19
5.1 Tvärprofessionalitet och ett gemensamt förhållningssätt behövs för att ge ett samlat och träffsäkert stöd som möter målgruppens behov	19
5.2 Kartläggningen ökade träffsäkerheten för åtgärder	20
5.3 Flexibelt och individanpassat stöd är nödvändigt för att kunna möta elevens behov	21
5.4 Tvärprofessionella team kräver tydliga strukturer för ledning och ansvar	21
5.5 Stark förankring och tydlig målgruppsdefinition krävs för att nå rätt elever	22
6. Överlämning, förvaltning och spridning av projektresultatet	22

1. Inledning

Skolavbrott och ohälsa bland skolelever har aktualiserats som en stor samhällsutmaning det senaste decenniet. Elever som inte fullföljer sina studier eller inte når målpuppfyllelse är inte bara ett individuellt misslyckande eller ett problem för skolan, det är också ett socialt och samhälleligt problem.

Forskning visar att en av de starkaste skyddsfaktorerna för barn och unga är att gå ut grundskolan med godkända betyg. Att klara skolan/fullfölja skolgången är också den enskilt viktigaste skyddsfaktorn för att lyckas senare i livet med att etablera sig i samhället vad gäller arbete och försörjning. En lyckad skolgång skyddar även mot psykisk ohälsa längre fram i livet och mot olika former av sociala problem som till exempel kriminalitet, missbruk och utanförskap.

Viktiga faktorer för att klara skolans kunskapsmål och uppnå fullständiga betyg är att vara närvarande och ha möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen. Många av de elever som inte blir behöriga till gymnasiet har haft problem med omfattande frånvaro. Det är därför av yttersta vikt att främja skolnärvaro och stötta elever med upprepad eller långvarig frånvaro för att öka deras chanser till ett fungerande framtida liv med arbete och god hälsa.

Upprepad eller längre frånvaro innebär också att elever inte får sin rätt till utbildning tillgodosedd, vilket är ett allvarligt samhällsproblem och strider mot barnets rätt till utbildning enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Projektet SST plus har under två års tid arbetat för att utveckla stödet till elever i grundskolan med hög skolfrånvaro, inom projektet definierat som 50% frånvaro eller mer under en termin. Projektet har fokuserat på att hitta former för och genom ett samordnat och tvärprofessionellt teambaserat arbetssätt ge eleverna och deras familjer ett helhetsstöd anpassat efter barnets samlade behov. Familjebehandlare, psykologer och specialpedagoger har samarbetat i ett SST plus-team för att identifiera och möta varje barns unika förutsättningar och behov.

2. Projektbeskrivning

Projektet SST plus pågick mellan 1 augusti 2023 till och med 30 juni 2025. Projektet startades utifrån ett behov av att utveckla nya metoder och arbetssätt för att möta och ge stöd till elever med hög skolfrånvaro på ett bättre sätt, med barnets skolgång och mående i fokus samtidigt.

2.1 Övergripande syfte

Syftet med projektet SST plus var att utveckla stödet till elever med hög skolfrånvaro för att bidra till en fungerande skolgång och ett bättre

upplevt mående för målgruppen, och på så sätt öka chansen till ett framtida gott liv. Syftet var också att vidareutveckla befintligt arbete med skolsociala team (SST) för att efter projektets slut kunna skapa en sammanhållen skolsocial stödkedja för stadens grundskoleelever med upprepad eller långvarig skolfrånvaro.

2.2 Bakgrund till projektet

Skolavbrott och ohälsa bland skolelever har aktualiserats som en stor samhällsutmaning det senaste decenniet. Elever som inte fullföljer sina studier eller inte når målpuppfyllelse är inte bara ett individuellt misslyckande eller ett problem för skolan, det är också ett socialt och samhälleligt problem vilket kräver ett brett, multidisciplinärt angreppssätt som beaktar både de pedagogiska utmaningarna och dess sociala, ekonomiska, psykologiska och hälsomässiga förutsättningar och konsekvenser.

Forskning visar att en av de starkaste skyddsfaktorerna för barn och unga är att gå ut grundskolan med godkända betyg. Att klara skolan/fullfölja skolgången är också den enskilt viktigaste skyddsfaktorn för att lyckas senare i livet med att etablera sig i samhället vad gäller arbete och försörjning. En lyckad skolgång skyddar även mot psykisk ohälsa längre fram i livet och mot olika former av sociala problem som till exempel kriminalitet, missbruk och utanförskap.

Viktiga faktorer för att klara skolans kunskapsmål och uppnå fullständiga betyg är att vara närvarande och ha möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen. Många av de elever som inte blir behöriga till gymnasiet har haft problem med omfattande frånvaro. Det är därför av yttersta vikt att främja skolnärvaro och stötta elever med upprepad eller långvarig frånvaro för att öka deras chanser till ett fungerande framtida liv med arbete och god hälsa.

Upprepad eller längre frånvaro innebär också att elever inte får sin rätt till utbildning tillgodosedd, vilket är ett allvarligt samhällsproblem och strider mot barnets rätt till utbildning enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Barnperspektivet och barnets rättigheter ska beaktas i alla stadens verksamheter, i ordinarie planering, utförande och uppföljning. Särskilt viktiga delar i barnkonventionen att förhålla sig till inom ramen för det här projektet är artikel 28 om barnets rätt till utbildning och artikel 29 om utbildningens syfte.

Långvarig eller upprepad skolfrånvaro innebär ofta att eleven har sammansatta behov som behöver mötas av flera aktörer samtidigt. Samverkan mellan myndigheter, verksamheter och olika aktörer är därför nästan alltid avgörande i arbetet med att minska skolfrånvaron och öka målpuppfyllelsen. Det ställer krav på att professionella kan arbeta tillsammans för att uppnå bästa resultat. Organisatoriska utmaningar och bristande kunskap om varandras verksamheter och ansvar försvårar ofta samarbetet. De organisatoriska ramarna för skolan, socialtjänsten och

regionens verksamheter bidrar till att dessa elever – som har behov av ett holistiskt, intensivt och samordnat stöd – ofta ”hamnar mellan stolarna” och bollas runt mellan olika stödinstitanser.

Stadens skolsociala team arbetar delvis på det här samordnande sättet med förebyggande stödinsatser till elever med upprepade eller längre skolfrånvaro, men det fanns inför starten av projektet SST plus ett identifierat behov av att komplettera stödkedjan med en insats bestående av tvärprofessionella team där både socialtjänsten och skolan öronmärker resurser i form av behandlande, pedagogisk och psykologisk kompetens som utifrån en gemensam helhetssyn kan möta dessa elevers komplexa behov.

Att det befintliga stödet till målgruppen från skola och socialtjänst inte räcker till visar sig också tydligt i statistiken. De senaste fem åren innan SST plus startade hade antalet och andelen elever med hög skolfrånvaro i stadens kommunala grundskolor ökat markant; från 299 elever (0,42 %) läsåret 2017–2018 till 745 elever (0,96 %) läsåret 2021–2022.

Forskningen kring metoder och arbetssätt för att hjälpa elever med hög skolfrånvaro tillbaka till skolan är begränsad, framför allt i svensk kontext. Den forskning och beprövade erfarenhet som finns visar ändå entydigt på några nyckelfaktorer för att lyckas med stödjande insatser till målgruppen; tvärprofessionalitet, holistiskt synsätt, intensitet, flexibilitet och relationsbaserat arbete.^{1 2} Insatsen SST plus bygger därför på dessa nyckelfaktorer.

En viktig utgångspunkt för projektet var att insatsen SST plus ska erbjudas till de elever som har högst frånvaro och mest komplexa stödbehov, eftersom det är där befintliga stödinsatser för målgruppen inte räcker till. I och med att SST plus-teamet jobbar renodlat med målgruppen och dess skolgång i fokus, och inte har konkurrerande arbetsuppgifter, finns det förutsättningar att ge det holistiska, intensiva, vardagsnära och flexibla stöd som målgruppen behöver.

2.3 Målgrupp

Målgruppen för projektet och insatsen har varit elever i årskurs F-9 som bor i Järva eller på Kungsholmen och går i en kommunal grundskola i tillhörande grundskoleområden, område 1 och 5, med en frånvaro på 50 % eller högre under en termin som gör att de riskerar att inte nå målen för

---

¹ McKay-Brown, et al., (2019). Reengagement with education: A multidisciplinary home-school-clinic approach developed in Australia for school-refusing youth. *Cognitive and Behavioral Practice*, 26, 92–106.

[Reengagement With Education: A Multidisciplinary Home-School-Clinic Approach Developed in Australia for School-Refusing Youth - ScienceDirect](#)

² [202102-ifous-fokuserar-narvaroproblem-h.pdf](#)

utbildningen. Inom projektet har målgruppen benämns elever med hög skolfrånvaro.

Under genomförandet behövde projektet justera sin ursprungliga design för att bättre nå fram till målgruppen i Järva. För att öka ärendeinflödet valde projektet att i Järva justera det ursprungliga målgruppskriteriet om minst 50 procents frånvaro med motiveringen att en elev kan ha en komplex situation och samtidigt inte uppnå 50 procents frånvaro, men ändå vara i stort behov av stöd från SST plus.

Projektet öppnade också upp för mer dialog med skolorna om elever som de kände oro kring, oavsett exakt frånvaronivå. Justeringen gjorde det möjligt att arbeta mer relationellt och i dialog med skolorna om vilka elever som var i behov av stöd. Justeringen möjliggjorde också att kunna arbeta mer förebyggande och nå elever i tidigare årskurser.

En bit in på det andra projektåret öppnades också upp för skolor i Spånga att ansöka om insatsen. Skolorna i Spånga tillhör Järva stadsdelsförvaltnings geografiska upptagningsområde men ett annat grundskoleområde än skolorna i Järva och ingick därför inte i det ursprungliga projektområdet. Projektgruppen anser att denna utvidgning var ett viktigt steg för att nå fler elever med behov av stöd.

2.4 Effektmål

Projektet har arbetat med fyra övergripande effektmål:

1. Eleverna som har tagit del av insatsen deltar i högre grad i undervisningen.
2. Eleverna som har tagit del av insatsen har i större utsträckning uppnått godtagbara kunskaper/betyg.
3. Eleverna som har tagit del av insatsen upplever en förbättrad psykisk hälsa.
4. Förbättrad samverkan kring skolfrånvaro mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Kortsiktiga effekter av projektet och insatsen förväntades bli:

- Eleverna som har tagit del av insatsen uppnår gymnasiebehörighet
- Behovet av annat socialt stöd minskar för de elever som tar del av insatsen
- Minskad arbetsbelastning på deltagande skolor
- Ökad måluppfyllelse i socialtjänstens biståndsbedömda insatser till elever med hög skolfrånvaro

Projektet förväntades också bidra till ett antal mer långsiktiga effekter.

Långsiktiga effekter för målgruppen som tar del av insatsen:

- Ökad etablering på arbetsmarknaden
- Minskat socialt utanförskap

- Ökad kunskap om varandras organisationer inom skola och socialtjänst
- Ökad närvaro av socialtjänsten i skolan
- Kunskapsutveckling och kvalitetshöjning av arbetet med skolfrånvaro i stort, vilket bland annat leder till att frånvarande elever synliggörs och att arbetet med att stödja deras skolgång blir mer systematisk och likvärdig inom staden.

2.5 Projekt mål

För att uppnå effektmålen har projektet arbetat med följande, mer process- och prestationsinriktade, projekt mål:

- Eleverna som tar del av insatsen har erbjudits daglig kontakt med en medarbetare inom SST plus-teamet.
- Eleverna som tar del av insatsen känner sig saknade inom/av skolan.
- Eleverna som tar del av insatsen har erbjudits adekvat hjälp från både skola, socialtjänst och hälso-sjukvård.
- Frånvarande elever som inte är rätt målgrupp för SST plus har fått vägledning till annat adekvat stöd.

2.6 Avgränsningar

Projektets målgrupp omfattar inte elever som går i fristående skolor och/eller inte är skrivna i/tillhör socialtjänsten något av de två stadsdelsområden som ingår i projektet.

Alla elever som ingår i målgruppen har inte kunnat erbjudas stöd inom ramen för SST plus. I varje stadsdelsområde har det funnits en lokal projekt- och antagningsgrupp som beviljat ansökningar till insatsen.

2.7 Organisation

Beställare av projektet var avdelningen för stadsövergripande sociala frågor inom socialförvaltningen tillsammans med grundskoleavdelningen inom utbildningsförvaltningen. Projektledaren har varit anställd inom socialförvaltningen och lett projektet på 25 % av sin tjänst tillsammans med samordnare inom utbildningsförvaltningen som också avsatt 25% av sin tjänst till projektet.

I projektet deltog följande förvaltningar och avdelningar/enheter:

- Socialförvaltningen, kompetenscenter barn och unga
- Utbildningsförvaltningen
  - Grundskoleavdelningen
  - Avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa (ALE)
  - Grundskoleområde 1, Kungsholmen
  - Grundskoleområde 5, Järva
- Kungsholmens stadsdelsförvaltning
- Järva stadsdelsförvaltning

2.7.1 Styrgrupp

Styrgruppen för SST plus har haft ett strategiskt ansvar för att den sociala investeringens mål uppfylls inom projektets ekonomiska och tidsmässiga ramar.

Styrgruppen har bestått av:

- enhetschef och projektledare inom socialförvaltningen,
- enhetschef och samordnare inom utbildningsförvaltningen,
- avdelningschef inom respektive stadsdelsförvaltning
- grundskolechef inom respektive grundskoleområde
- avdelningschef inom avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa (ALE)

SST plus-teamens samordnande psykolog har varit adjungerad i styrgruppen för att vid behov kunna vara föredragande.

Projektledaren har ansvarat för att rapportera projektdeltagarnas aktiviteter och löpande utveckling i projektet. Berörda strategier på stadsledningskontoret (SLK) har konsulterats och bjudits in vid behov.

2.7.2 Lokala projekt- och antagningsgrupper

I respektive stadsdelsområde har det funnits en lokal projekt- och antagningsgrupp som ansvarat för att hantera och besluta om ansökningar till insatsen samt hantera praktiska och strategiska frågor kring arbetet.

Den lokala antagningsgruppen har bestått av:

- Representant från socialtjänstens myndighetsutövande del
- Arbetsledande chef för teamets familjebehandlare
- Arbetsledande rektor för teamets specialpedagog
- SST plus-teamets psykolog

Vid behov har arbetsledande chef för teamets psykolog, andra representanter från teamet och/eller avdelningschef och grundskolechef bjudits in att delta. Projektledare och samordnare har också deltagit i antagningsgruppen i stor utsträckning, framför allt under projektets andra år, i syfte att fånga upp frågeställningar från den lokala nivån.

2.7.3 Projektmedarbetare, SST plus-team

I respektive stadsdelsområde har det funnits ett SST plus-team bestående av en skolpsykolog, en specialpedagog och två familjebehandlare som har ansvarat för att ge stöd- och behandlingsinsatser till de elever som beviljas insatsen utifrån. Insatsen har utgått från den genomförandeplan som tagits fram tillsammans med barnet/eleven och dess vårdnadshavare. Upplägg och arenor för arbetet har styrts av varje elevs individuella behov. Teamet har erbjudit stöd- och behandlingsinsatser i elevens hemmiljö, i skolan och på andra för eleven lämpliga platser. Teamet har också haft en konsultativ och vägledande funktion kring elever som ingår i målgruppen

men som inte beviljas insatsen. Eftersom SST plus har varit en förstärkning av befintligt arbete med SST och en insats som syftar till att komplettera den skolsociala stödkedjan har det funnits ett samarbete mellan dessa två insatser.

Teamets arbete har utgått ifrån den gemensamma arbetsprocess som har utvecklats under projekttiden och som beskrivs mer ingående nedan. Under projekttiden har också metodmaterial för dom olika momenten i arbetsprocessen tagits fram i form av olika formulär/underlag som ska eller kan användas vid varje steg i arbetsprocessen. Detta har syftat till att säkerställa en likvärdighet i teamens arbete samt öka uppföljningsbarheten av insatsen. Metodmaterialet har utvecklats tillsammans med teamens medarbetare under projekttiden.

Teamen har ansvarat för att återkommande via en kort statusrapport beskriva hur arbetet fortlöper samt lyfta eventuella avvikelser och förbättringsområden. Statusrapporten har skickats in till projektledaren fyra gånger per år.

2.8 Uppföljning

Löpande uppföljning av projektet har skett genom:

- Statusrapporter från SST plus-teamen fyra gånger/år, med koppling till projektets effektmål och projektmål.
- Excel-fil med oidentifierad information om varje enskild individ som tagit del av insatsen, där bland annat närvaro och uppnådda godtagbara kunskaper/betyg framgår.
- Uppföljningsformulär som har besvarats av eleven och hans vårdnadshavare efter avslutad insats.
- Erfarenhetsutbyten med projektmedarbetare och chefer, både lokalt och mellan stadsdelarna, fyra-sex gånger/år.
- Extern utvärdering som har genomförts av Ramboll.

3. Utveckling av en arbetsprocess för stöd till målgruppen

En stor del av projektet har varit att successivt utveckla en systematisk arbetsprocess för stöd till elever med hög skolfrånvaro, som löpande under projektet har testats i praktiken och förfinats utifrån det. Den gemensamt testade arbetsprocessen är ett konkret resultat av SST plus som har lagt grunden för en ny modell för stadens skolsociala stöd. Nedan beskrivs den arbetsprocessen i korthet.

3.1.1 Aktualisering

Elever med hög skolfrånvaro har kunnat aktualiseras för insatsen SST plus på två sätt:

- *Ansökan från skolan:* Skolan har genom sin systematiska uppföljning uppmärksammat en elev med upprepad eller längre frånvaro som bedöms vara i behov av insatsen.
- *Ansökan från socialtjänsten:* Handläggare inom socialtjänsten uppmärksammar en elev med hög skolfrånvaro som bedöms vara i behov av insatsen.

Oavsett vilken verksamhet som aktualiserar en elev har grundregeln varit att det sker genom en egen ansökan eller orosanmälan till socialtjänstens mottagningsenhet/funktion. Det har tagits fram specifika rutiner för hur skolan eller det skolsociala teamet aktualiserar en elev för insatsen utifrån samtycke från familjen. Ansökningarna till insatsen har sedan hanterats av den lokala projekt- och antagningsgruppen i respektive stadsdelsområde. Antagningsgruppen har behandlat ansökningarna och därefter har insatsen beslutats enligt respektive myndighets bestämmelser.

Vid behov av prioriteringar inom målgruppen har elever i låg- och mellanstadiet som grundregel haft förtur framför elever i högstadiet om förutsättningarna för insatsen i övrigt har varit likvärdiga, men individuella bedömningar har behövt göras i varje enskilt ärende. De elever som har aktualiserats för men inte erbjuds insatsen har länkats till andra stödinsatser.

3.1.2 Beslut om insats

Insatsen SST plus har för socialtjänstens del legat inom ramen för biståndsbeslut och för skolans del inom ramen för särskilt stöd.

Om eleven har aktualiserats via en egen ansökan har det gjorts en bedömning av barnets behov och föräldrarnas förmåga samt familjens situation i övrigt. Skolans dokumentation kring eleven har delats i samband med ansökan. Om ingen övrig oro framkommit har ärendet tagits vidare till den lokala projekt- och antagningsgruppen och där har det beslutats om insatsen ska beviljas eller inte.

Om eleven har aktualiserats via en orosanmälan har ärendet hanterats enligt ordinarie rutiner genom en inledande skyddsbedömning och därefter förhandsbedömning där elevens behov och föräldrarnas förmåga samt familjens situation i övrigt har kartlagts.

En elev som redan är aktuell inom socialtjänsten har kunnat aktualiseras till projekt- och antagningsgruppen efter dialog med familjen.

Socialtjänsten har sedan beviljat familjebehandling inom ramen för projektet och skickat uppdraget med ett övergripande mål till familjebehandlargruppen med ansökan bifogad. Skolan har beviljat insatsen som särskilt stöd eller extra anpassningar.

3.1.3 Uppstart

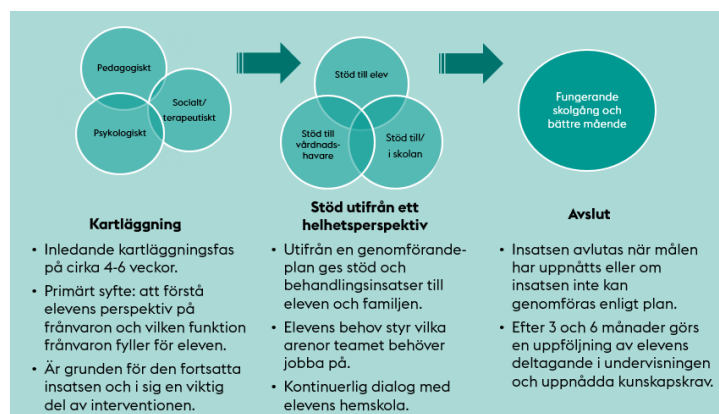
Insatsen börjar med ett uppstartsmöte mellan representant från socialtjänstens mottagningsenhet, ansvarig socialsekreterare,

vårdnadshavare samt familjebehandlare och eventuellt någon fler representant från teamet. Eleven bjuds alltid in att delta, men deltagandet är frivilligt. Under uppstartsmötet sker följande:

- Teamet berättar om SST plus-insatsens upplägg och innehåll
- Familjen får berätta om sin nuvarande situation i skolan och hemmet.
- En planering av insatsen påbörjas – vad blir nästa steg.
- Uppföljningsmöte bokas in 3 månader framåt. Där deltar ansvarig socialsekreterare, familjen och representanter från teamet. Ansvarig familjebehandlare i ärendet deltar alltid.

3.1.4 Kartläggning

Bilden nedan illustrerar insatsens process efter uppstartsmötet med familjen och socialsekreteraren; kartläggning, stöd utifrån ett helhetsperspektiv och avslut.

Efter uppstartsmötet påbörjar teamet, tillsammans med elev och vårdnadshavare, en kompletterande kartläggning av elevens situation utifrån ett pedagogiskt, psykologiskt och socialt/terapeutiskt perspektiv. Här skattas också elevens psykiska mående. I det här skedet är elevperspektivet centralt för att förstå funktionen bakom frånvaron.

Kartläggningen och analysen av den ligger till grund för att sedan planera och utforma stödet anpassat till elevens och familjens unika behov.

Under projekttiden har det varit ett stort fokus på processen för kartläggning och vilka formulär/verktyg som kan användas för att fånga elevens situation och perspektiv, eftersom detta visat sig vara centralt för det fortsatta genomförandet av insatsen.

3.1.5 Stöd utifrån ett helhetsperspektiv

En genomförandeplan för insatsen tas fram utifrån uppdraget och teamets kartläggning och analys. Genomförandeplanen fokuserar på det övergripande målet med insatsen; att främja elevens deltagande i undervisningen och bidra till att eleven når godtagbara kunskaper samt ett förbättrat upplevt mående hos eleven. Delmål för insatsen formuleras av teamet och familjen tillsammans och dokumenteras i

genomförandeplanen. Genomförandeplanen har under projektiden utvecklats specifikt för insatsen SST plus, baserat på Signs of Safety, och varit indelad i ett individuellt perspektiv, ett pedagogiskt/skolrelaterat perspektiv och ett socialt perspektiv.

Utifrån genomförandeplanen har SST plus-teamet gett stöd och behandlingsinsatser till eleven och andra viktiga personer i elevens närmiljö. Centralt för planering och genomförande har varit att elevens behov styr vilka arenor teamet behöver jobba på, vilket innebär att teamet har erbjudit stöd och insatser i elevens hemmiljö, i skolan och på andra för eleven lämpliga platser.

SST plus-teamet har haft interna tjänstepersonsmöten minst en gång per vecka för att stämma av hur arbetet kring varje enskild elev fortlöper och planera för fortsatt arbete enligt genomförandeplanen. Specialpedagogen i teamet har ansvarat för att kontinuerligt föra en dialog med elevens hemskola och återkoppla sådant som är relevant för skolan att känna till. Insatsen har följts upp regelbundet under insatsens gång enligt socialtjänstens rutiner, via ParaDifo och FIT Outcomes³. För skolans del har insatsen följts upp enligt rutinerna för särskilt stöd.

3.1.6 Avslut och uppföljning

När insatsen har pågått i 6 månader har det utvärderats om det finns behov av att fatta beslut om fortsatt insats eller inte. Insatsen har antingen avslutats med anledning av att målen för genomförandeplanen har uppnåtts eller för att insatsen av någon anledning inte kan genomföras enligt plan. I samband med avslut har eleven och hans vårdnadshavare bjudits in till ett avslutningsmöte.

Efter avslutad insats har elevens deltagande i undervisningen och uppnådda godtagbara kunskaper/betyg följts upp efter 3 och 6 månader genom kontakt med rektor på elevens skola. Ansvar för uppföljningen har legat SST plus-teamets specialpedagog.

Insatsen har också följts upp ur en kvalitativ aspekt genom enkäter som fångat upp elevens och vårdnadshavarnas perspektiv på stödet från SST plus.

All dokumentation har hanterats enligt gällande lagstiftning för skola och socialtjänst, skolan har dokumenterat sin del av insatsen och socialtjänsten sin del. Utifrån inhämtat samtycke från eleven och hans vårdnadshavare har information kunnat delas mellan myndigheterna.

4. Resultat

I avsnittet nedan ges en beskrivning av dom resultat som projektet har uppnått.

I kommunfullmäktiges budget för 2025 klargjordes att de arbetssätt som utvecklats inom projektet ska permanentas och spridas:

”De goda resultaten från pilotprojektet i stadsdelsnämnderna Järva och Kungsholmen ska tas tillvara när socialnämnden och utbildningsnämnden sprider SST plus till flera av stadens fokusområden.”

4.1 Processutvärdering av Ramboll

Ramboll har på uppdrag av stadsledningskontoret utvärderat projektet SST plus i form av en processutvärdering. Det innebär att utvärderingen har fokuserat på huruvida projektet bidrog till att nå de uppsatta målen genom att analysera insatsen utifrån tre huvudsakliga faktorer: den omgivande kontexten, utformningen av insatsen och implementeringen av insatsen. Rapporten från utvärderingen bifogas.

Rambolls sammanfattande bedömning är att SST plus var framgångsrikt i att stödja elever med frånvaroproblematik tillbaka till en fungerande skolgång, i linje med projektets mål. Detta tack vare att projektet hade en genomtänkt design där ett samordnat och tvärsektorielt arbetssätt kunde ge ett helhetsstöd till elever och familjer, anpassat efter barnets förutsättningar och behov. Andra resultat är ett förbättrat mående hos de elever som fick stödet samt att många skolor beskrev en känsla av avlastning tack vare stödet. Projektet stärkte också samarbetet mellan skola och socialtjänst.

4.2 Intern uppföljning inom projektet

Som beskrevs i avsnitt 2.8 har också en löpande uppföljning av projektet gjorts i form av:

- Statusrapporter från SST plus-teamen fyra gånger/år, med koppling till projektets effektmål och projektmål.
- Uppföljningsfil med avidentifierad information om varje enskild individ som tagit del av insatsen, där bland annat närvaro och uppnådda godtagbara kunskaper/betyg framgår.
- Uppföljningsformulär som har besvarats av eleven och hans vårdnadshavare efter avslutad insats.
- Erfarenhetsutbyten med projektmedarbetare och chefer, både lokalt och mellan stadsdelarna, fyra-sex gånger/år.

4.3 Resultat målgrupp

I planeringen av projektet sattes en målsättning att arbeta med 60 elever under projekttiden för SST plus. Utfallet blev lägre än så; totalt var det 28

elever som tog del av insatsen, varav 15 i Järva och 13 på Kungsholmen. Bland dom 28 elever som fick stöd från SST plus var 16 flickor och 12 pojkar. Den yngsta eleven gick i årskurs 1 och den äldsta i årskurs 9, vanligast var elever i årskurs 6 och årskurs 9.

Projektets analys är att det hade varit möjligt att ge stöd till fler elever under projekttiden. Diskrepansen mellan målsättningen inför projektet och utfallet berodde främst på att inflödet av ärenden blev lägre än förväntat under projektets första år samt att omsättning av medarbetare i teamen har påverkat teamens ärendekapacitet under delar av projekttiden.

4.4 Resultat effektmål

Projektet har arbetat med fyra övergripande effektmål och här delges resultat kopplat till dom.

4.4.1 Eleverna som har tagit del av insatsen deltar i högre grad i undervisningen

Både Rambolls utvärdering och projektets interna uppföljning visar att majoriteten av eleverna som fick stöd från SST plus ökade sitt deltagande i undervisning. Vad ökad undervisning innebar varierade beroende på elevens utgångsläge. För vissa elever innebar det att de, efter flera års frånvaro, närmade sig skolan igen och deltog i någon form av undervisning eller aktivitet. För andra elever innebar det ökat deltagande i lektioner, raster eller i andra sociala sammanhang i skolan. Projektmedarbetarna i teamen uppger att bättre anpassningar i skolmiljön möjliggjorde att fler elever kunde ta del av undervisning utifrån sina förutsättningar.

4.4.2 Eleverna som har tagit del av insatsen har i större utsträckning uppnått godtagbara kunskaper/betyg

Generellt har eleverna svårt att uppnå kunskapskrav/kriterier för bedömning när insatsen avslutas. Projektmedarbetarna förmedlar i sina statusrapporter att elever med möjlighet till enskild undervisning eller undervisning i mindre grupp (särskild undervisningsgrupp) och en avgränsning avseende antal ämnen (anpassad studiegång) har bättre förutsättningar att uppnå kunskapskrav/kriterier för bedömning.

4.4.3 Eleverna som har tagit del av insatsen upplever en förbättrad psykisk hälsa

Projektets uppföljning visar tecken på förbättrat mående hos eleven i samtliga ärenden som har fått stöd från SST plus. Måendet har i alla

ärenden löpande under insatsens gång skattats via FIT (ORS/SRS).⁴ Utöver det har måendet också i några ärenden skattats via SDQ⁵.

Exempel på hur ett bättre mående kan yttra sig i praktiken är att elever som tidigare isolerat sig har börjat komma ut från sina rum, velat hitta på fler saker/aktiviteter och stolt berättat om saker som de klarat av i skolan. Föräldrar har också beskrivit positiva förändringar, såsom att barnet fått lättare att somna, färre utbrott och en ökad kontakt med jämnåriga. Denna bild bekräftas av dom anonyma enkäterna till föräldrar som tagit del av insatsen, där majoriteten av dom svarande uppger att stödet från SST plus har hjälpt deras barn att må bättre.

Projektmedarbetarna förmedlar i sina statusrapporter att dom har sett en tydlig samvariation mellan elevernas mående och hur eleverna själva upplever att det fungerar för dem i skolan/delaktighet i undervisningen.

4.4.4 Förbättrad samverkan kring skolfrånvaro mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård

Projektets interna uppföljning och Rambolls utvärdering visar att många skolor upplevde en lättnad, både praktiskt och känslomässigt, när SST plus kopplades in. Att någon utifrån kom in och delade ansvaret för att stötta elevens närvaro i skolan lyfts som en viktig avlastning för skolpersonalen. Projektmedarbetarna beskriver att situationen mellan skola och vårdnadshavare ofta var konfliktfylld när insatsen påbörjades, till följd av att båda parter inte upplevde att den andra parten gjorde sin del. I sådana situationer kunde SST plus agera som en mellanhand och underlätta samarbetet, vilket ytterligare minskade trycket på skolorna.

Anledningarna till frånvaron hos dom elever som tog del av insatsen SST plus låg ibland helt eller delvis utanför skolans rådighet, exempelvis i sociala eller familjerelaterade faktorer. Genom att SST plus bidrog med ett helhetsperspektiv kunde situationer som skolan annars haft svårt att påverka, till exempel när frånvaron bottnade i familjerelaterade faktorer, hanteras mer effektivt. Det innebar en avlastning för skolorna jämfört med om de fortsatt behövt arbeta ensamma med elever med mycket hög frånvaro under lång tid.

Samtidigt framkommer att stödet från SST plus i vissa fall innebar en ökad arbetsinsats från skolpersonalen. Detta gällde särskilt när elever som haft mer eller mindre full frånvaro återvände till undervisningen och behövde omfattande anpassningar och stöd. Projektmedarbetarna beskriver att skolorna ibland behövde lägga ner betydande arbete för att ta emot eleverna på ett bra sätt för att skapa en fungerande skolgång.

---

⁴ [ORS \(Skattning av förändring\) - Socialstyrelsen](#)

⁵ [SDQ \(The Strengths and Difficulties Questionnaire\) - Socialstyrelsen](#)

När det gäller samverkan med hälso- och sjukvården är upplevelsen från projektet att den underlättas när skola och socialtjänst arbetar teambaserat tillsammans med en samsyn kring elevens behov. Psykologen i teamet har också en viktig funktion här, som teamets primära länk till kontakt med hälso- och sjukvård.

4.5 Resultat projektmål

Projektet har arbetat med fyra projektmål, som är mer process- och prestationsinriktade än effektmålen och en del i att uppnå effektmålen. Projektledningen bedömer att samtliga projektmål är uppfyllda, här redogörs i korthet för den bedömningen.

- Eleverna som tar del av insatsen har erbjudits daglig kontakt med en medarbetare inom SST plus-teamet

Den relationella betydelsen och vikten av att känna sig saknad av någon lyfts som centralt i både forskning⁶ och av elever som har haft en hög skolfrånvaro men hittat tillbaka till en fungerande skolgång. Därför har SST plus präglats av ett elevnära arbete med målsättningen att varje elev som tar del av insatsen ska ha kontakt med någon medarbetare i teamet varje dag. Alla elever har erbjudits men inte haft behov av en daglig kontakt.

- Eleverna som tar del av insatsen känner sig saknade inom/av skolan

Stödet från SST plus har i alla ärenden på olika sätt inneburit en aktivering i skolans kontakt med eleven.

- Eleverna som tar del av insatsen har erbjudits adekvat hjälp från både skola, socialtjänst och hälso-sjukvård

Den sammanfattande bedömningen är att alla elever som har tagit del av insatsen SST plus har fått adekvat hjälp utifrån sina behov, men det har funnits en variation i motivationen och förmågan att tillgodose sig stödet. Det har också konstaterats under projekttiden att långa väntetider inom barn- och ungdomspsykiatri och habiliteringen påverkar möjligheterna till ett samordnat och synkroniserat stöd utifrån ett helhetsperspektiv och att eleverna i målgruppen i större utsträckning skulle ha behov av hembesök även från verksamheter inom hälso- och sjukvården.

---

⁶ Bellis, M et al., (2018). Adverse childhood experiences and sources of childhood resilience: a retrospective study of their combined relationships with child health and educational attendance. *BMC Public Health* 18 (792).

- Frånvarande elever som inte är rätt målgrupp för SST plus har fått vägledning till annat adekvat stöd

De elever som har aktualiserats för stöd från SST plus men inte beviljats insatsen har alla fått vägledning till annat stöd.

4.6 Målgruppens perspektiv på SST plus

Stödet från SST plus har följts upp kvalitativt med målgruppen via anonyma esMaker-enkäter som har besvarats av eleven och hans vårdnadshavare efter avslutad insats.

Enkätsvaren från eleverna bekräftar bilden av att SST plus har bidragit till en mer fungerande skolgång och ett bättre mående för dom allra flesta. Alla svarande elever svarar ja på påståendet *stödet från SST plus har gjort det lättare för mig att vara i skolan* och majoriteten svarar ja på påståendet *stödet från SST plus har hjälpt mig att må bättre*.

Bland dom vårdnadshavare som har besvarat enkäten uppger 80% att stödet från SST plus har haft positiva effekter för deras barns skolgång och majoriteten uppger också att stödet har förbättrat deras relation till skolan samt hjälpt deras barn att må bättre. Något som alla vårdnadshavare som besvarat enkäten är överens om är att stödet från SST plus har gett dom som vårdnadshavare strategier och/eller verktyg som kan vara till hjälp framåt.

Nedan delges några citat från vårdnadshavare.

”Överlag kändes SST+ som ett väldigt bra projekt. Det var skönt att äntligen få hjälp av en dedikerad grupp människor med samma fokus, istället för att hoppa runt mellan enheter och människor som är som satelliter på olika ställen, och bara har fokus på sin lilla "tårtbit". En rekommendation är att knyta SST+-medarbetarna ännu närmre berörd skola - det var det vi kände gav mest.”

”Stödet från SST plus har verkligen förbättrat min/vår relation till skolan. Det har gjort kommunikationen enklare och hjälpt oss att samarbeta bättre för barnets skull.”

”Jag vill bara säga tack för allt stöd och den positiva förändring som SST plus har bidragit till. Er hjälp har verkligen gjort skillnad för vår familj och barnens skolgång. Jag känner mig nu mer stärkt och trygg i kontakten med skolan.”

4.7 Projektbudget

Projektet har genomförts inom den budgeterade kostnaden.

Kostnad	Budget	Utfall	Differens
Projektledare 25%	356 986	426 875	-69 889
Samordnare på utbildningsförvaltningen	396 328	356 933	39 395
Specialpedagoger	3 216 940	3 305 080	-88 140
Familjebehandlare	5 927 684	5 515 950	411 734
Skolpsykologer	1 665 162	1 779 361	-114 199
IT och telefoni	134 400	48 666	85 734
Konsultativt stöd	30 000	204 486	-174 486
Erfarenhetsutbyte/lärande	237 500	205 820	31 680
Övriga kostnader	35 000	153 915	-118 915
Totalt	12 000 000	11 997 086	2 914

5. Övergripande lärdomar

5.1 Tvärprofessionalitet och ett gemensamt förhållningssätt behövs för att ge ett samlat och träffsäkert stöd som möter målgruppens behov

Både Rambolls utvärdering och projektets interna uppföljning pekar på att ett tvärprofessionellt team med specialpedagog, skolpsykolog och familjebehandlare var avgörande för att möta elevens och familjens samlade behov. Kombinationen av olika kompetenser möjliggjorde en bredare analys av orsaker till frånvaro och gjorde insatserna mer träffsäkra än vad en enskild profession hade kunnat åstadkomma.

Projektmedarbetarna betonar att det holistiska förhållningssättet krävde alla dessa tre roller och kompetenser, vilket också är projektledningens bedömning. Det var först i samverkan som teamet kunde fånga elevens hela situation och anpassa stödet därefter. Även flera chefer inom projektet lyfter den tvärprofessionella samverkan som projektets största styrka, särskilt dess betydelse för att skapa ett helhetsperspektiv kring eleven och för att underlätta samarbetet mellan skola, socialtjänst och vårdnadshavare.

En annan viktig aspekt var att det tvärprofessionella arbetet skapade kortare kontaktvägar för familjerna. Många familjer var aktuella hos flera verksamheter samtidigt och hade därmed många olika kontaktpunkter. I SST plus erbjöds en samordnad väg in, vilket minskade deras stress och administrativa börda, samtidigt som det underlättade samarbetet mellan de tre verksamheterna (socialtjänst, skola och vård). Projektmedarbetarna beskriver att det sammanhållna stödet skapade en känsla av lättnad för familjerna.

Projektmedarbetarna upplever vidare att det tvärprofessionella arbetet gjorde samarbetet mer effektivt. Varje profession bar med sig legitimitet i sin egen kontext och det fanns alltid någon i teamet som både förstod och blev lyssnad på i den aktuella verksamheten. Det gjorde det lättare att komma in i varandras organisationer och undanröjde många av de hinder som tidigare försvårat samarbetet.

Samtidigt visar erfarenheterna från projektet att det inte enbart är teamets formella sammansättning som är avgörande, utan även hur medarbetarna arbetar tillsammans. För att det tvärprofessionella arbetet skulle fungera i praktiken krävdes att medarbetarna var öppna för att utmana sin professionella identitet, nyfikna på varandras perspektiv och beredda att tänka nytt. Det handlade om att skapa ett gemensamt arbetssätt snarare än att leverera tre separata insatser. Teamet arbetade mer öppet och lärde av varandras perspektiv, vilket bidrog till ett smidigare och mer samordnat arbetssätt. Innan SST plus saknades ofta ett gemensamt språk, kontaktvägar och förståelse för varandras uppdrag, något som projektet i stor utsträckning lyckades överbrygga.

Det framkommer också att det haft betydelse att alla tre funktioner var särskilt avsatta för SST plus, snarare än integrerade i skolans ordinarie verksamhet. Det gav förutsättningar för ett mer fokuserat arbete och skapade, enligt projektgruppen, en större upplevd neutralitet i relation till både skola och familj. Det i sin tur underlättade samarbetet och förtroendebyggandet.

5.2 Kartläggningen ökade träffsäkerheten för åtgärder

Både projektmedarbetare och chefer lyfter fram den inledande kartläggningen av varje elevs situation som en central del av insatsen. Genom att gå på djupet i varje enskilt ärende blev det möjligt att identifiera bakomliggande orsaker till skolfrånvaro och utforma mer träffsäkra åtgärder.

Projektmedarbetarna betonar att kartläggningen behövde få ta den tid som barnets och familjens situation krävde för att skapa en stabil grund för det fortsatta arbetet. Denna process möjliggjorde ett arbetssätt som var bättre anpassat efter elevens individuella behov och förutsättningar. Under kartläggningen testades också barnets mottaglighet för olika typer av insatser, och teamet försökte förstå var barnet befann sig. Vidare fyllde kartläggningen även en viktig alliansskapande funktion där relationen mellan familj och professioner stärktes, vilket i sin tur underlättade samarbetet i det fortsatta stödet.

5.3 Flexibelt och individanpassat stöd är nödvändigt för att kunna möta elevens behov

Rambolls utvärdering visar att flexibilitet var en central del i projektets design. Det handlade om att kunna anpassa både tid och plats för träffarna med eleverna. Möten kunde till exempel hållas i hemmet, eller på annan plats än skolan, och ombokas med kort varsel vid behov. Det gjorde att stödet kunde ges även när en elev hade svårt att delta i planerade aktiviteter. Denna flexibilitet bidrog också till att minska väntetider och skapade förutsättningar för kontinuitet i stödet. För att möjliggöra detta arbetssätt behövde teamet ha ett rimligt antal ärenden. Om belastningen var för hög minskade utrymmet för att anpassa stödet till varje elevs behov.

Projektmedarbetarna beskriver även att flexibiliteten och förmågan att behovsanpassa stödet hade kunnat öka ytterligare om de haft tillgång till en neutral lokal, utan anknytning till skola eller socialtjänst. Detta eftersom vissa elever upplevde dessa platser som laddade, vilket kunde försvåra möten.

En annan viktig aspekt av projektets design var att arbetet anpassades efter var varje elev befann sig. För vissa elever handlade det om att börja med små steg, som att över huvud taget prata om skolan. För andra kunde det handla om att öka sin närvaro i undervisningen. Vad som var ett rimligt mål varierade från elev till elev och behövde alltid bedömas utifrån den enskildes förutsättningar.

5.4 Tvärprofessionella team kräver tydliga strukturer för ledning och ansvar

En viktig lärdom från SST plus är att samverkan mellan olika professioner och verksamheter är komplext och ställer särskilda krav på ledarskapet. För att ett gemensamt arbetssätt ska fungera långsiktigt krävs både ett operativt ledarskap som håller ihop det dagliga arbetet och ett strategiskt ledarskap samt strukturell samverkan på chefsnivå som säkerställer gemensamma prioriteringar och förutsättningar.

En samordnande funktion inom teamet hade ett viktigt uppdrag, men saknade mandat att hantera frågor som sträckte sig över förvaltningsgränser. För att en sådan roll ska fungera i praktiken krävs att uppdraget är tydligt förankrat i samtliga medverkande förvaltningar och har ett gemensamt stöd från cheferna. Det ställer i sin tur krav på ett aktivt, samordnat ledarskap på chefsnivå, som kan bära helhetsperspektivet och skapa gemensamma förutsättningar för teamets arbete.

Även på chefsnivå framkom behov av ökad samordning. Projektmedarbetarna rapporterade till olika chefer med skilda krav, bland annat kring dokumentation, tillgänglighet och prioriteringar. Det

försvårade gemensam planering och gjorde det svårt att fullt ut arbeta som ett samlat team. Under projektets gång utvecklades samarbetet mellan cheferna, men erfarenheterna visar att ytterligare fördjupning krävs för att liknande arbetssätt ska fungera effektivt över tid.

5.5 Stark förankring och tydlig målgruppsdefinition krävs för att nå rätt elever

För att en insats som SST plus ska nå rätt målgrupp krävs att den är väl förankrad i skolledning och bland skolpersonal. Skolorna behöver ha en gemensam förståelse för vem stödet riktar sig till, hur det fungerar och hur det kompletterar skolans eget uppdrag. En gemensam förståelse för vilka elever som har behov av stödet är en förutsättning för att skolor och team tillsammans ska kunna prioritera rätt elever. Utan denna förankring riskerar inflödet av elever att bli begränsat, oavsett insatsens kvalitet. Det är också viktigt med en förståelse för att det tar tid att etablera en ny insats.

6. Överlämning, förvaltning och spridning av projektresultatet

Socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen kommer att förvalta och sprida resultatet av projektet tillsammans. Närmast genom att i enlighet med politikens uppdrag i budget för 2025 permanenta arbetssättet för SST plus i Järva och på Kungsholmen samt sprida det till stadens övriga fokusområden; Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skärholmen. I dessa fem områden har det påbörjats ett utvecklingsarbete för att integrera arbetssättet SST plus i det sedan tidigare etablerade SST-arbetet med målbilden att skapa en sammanhållen skolsocial stödkedja för alla grundskoleelever med upprepad eller långvarig frånvaro i behov av samordnat stöd från både skola och socialtjänst. Det arbetet förväntas fortsätta under 2026 enligt uppdraget i finansborgarrådets förslag till budget för 2026.

I det fortsatta arbetet blir det viktigt att sammanlänka de erfarenheter som gjorts inom ramen för projektet med det pågående SST-arbetet. För elever som har både skolrelaterade svårigheter och komplexa behov kopplade till familj, individ och sociala sammanhang krävs fortsatt samverkan och gemensamma arbetssätt, med både en fungerande skolgång och elevens mående i fokus samtidigt.

Utvärdering av sociala investeringar

Skolsociala team plus

Sammanfattning

Projektet **Skolsociala team plus (SST plus)** bedrevs gemensamt av socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen i samverkan med de två stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen och Järva, mellan augusti 2023 och juni 2025. Syftet med projektet var att stödja elever med långvarig och hög frånvaro tillbaka till en fungerande skolgång. Målgruppen utgjordes av grundskoleelever i årskurs F-9 med en hög frånvaro, 50 procent eller mer under en termin, som riskerade att inte nå sina kunskapsmål. Ett team av familjebehandlare, psykolog och specialpedagog arbetade samordnat för att identifiera och möta varje barns unika förutsättningar och ge ett helhetsstöd anpassat efter barnets samlade behov.

Slutsatser från processutvärderingen

Projektgruppen upplevde att SST plus bidrog till att fler elever med hög skolfrånvaro närmade sig undervisningen igen, i linje med projektets mål. Teamen upplevde även förbättrat mående hos de unga som deltog, och många skolor beskrev en känsla av avlastning tack vare stödet. Projektet stärkte också samarbetet mellan skola och socialtjänst. Dock kvarstår utvecklingsbehov på chefsnivå gällande gemensamma former för arbetsledning och hantering av övergripande frågor, vilket är avgörande för att skapa långsiktig hållbarhet i arbetet med skolfrånvaro.

Figur 1 Ramboll Impact Framework

	Möjliggörande kontext	×	Ändamålsenlig utformning	×	Effektiv implementering		Resultat och effekt
Nivå i RIF			Kontext		Utformning och design		Genomförande
Bedömning							
Beskrivning			<i>Kontextuella förutsättningar påverkades projektet genomförande</i>		<i>Projektet har designats för att uppnå förväntade resultat</i>		<i>Projektet har haft organisatoriska utmaningar men trots det ett fungerande genomförande</i>

Så här har vi gjort processutvärderingen

Vår processutvärdering utgår ifrån ramverket Ramboll Impact Framework (RIF) som bygger på implementeringsforskning av Fixsen et al¹. För att nå goda resultat och effekter visar forskningen att det krävs en möjliggörande kontext, ändamålsenlig utformning och ett effektivt genomförande. Figuren nedan illustrerar ramverket. Mellan varje steg i figuren står ett multiplikationstecken, som visar hur viktigt det är att varje steg lyckas för att nå goda resultat.

Kontextuella förändringar gynnade projektets genomförande

Under projektperioden växte ett ökat fokus på att förebygga ungdomskriminalitet, både nationellt och lokalt. Skolfrånvaro lyftes fram som en viktig riskfaktor, vilket förstärkte projektets aktualitet och påvisade relevans.

Det förändrade läget ökade förståelsen för, och behovet av, projektets arbete. Därutöver påverkade Regeringens satsningar relaterade till frågan hur staden organiserade sitt arbete med skolfrånvaro. Skolans roll som skyddsfaktor blev alltmer framträdande i det brottsförebyggande arbetet och det blev tydligt att satsningar på barns skolgång, utöver utbildning, handlar om att motverka risk för social utsatthet och kriminalitet. Projektets fokus på närvaro och tidiga, samordnade insatser för barn i riskzon låg i linje med en bredare politisk vilja att stärka skolans roll i det förebyggande arbetet.

Utformningen möjliggjorde träffsäkert och samordnat stöd

Projektets design byggde på ett tvärprofessionellt team bestående av två familjebehandlare, en skolpsykolog och en specialpedagog. Genom att samla kompetens från socialtjänst och skola kunde teamet, i nära samarbete med elevens hemskola, erbjuda ett holistiskt och anpassat stöd efter varje enskild elevs situation. Denna struktur bidrog till att stödet blev mer samordnat, flexibelt och effektivt, vilket i sin tur skapade en känsla av trygghet och minskad stress för både elever och familjer.

En central del av projektets design var kartläggningen, som lade grunden för stödet. Genom att gå på djupet i elevens situation kunde teamet identifiera bakomliggande orsaker till frånvaro och forma relevanta och realistiska åtgärder. Kartläggningen fungerade även som en viktig process för att bygga relation och förtroende med familjen, vilket visade sig vara avgörande för att skapa engagemang och samarbete under efterföljande stöd.

Projektets design möjliggjorde för ett flexibelt arbetssätt, vilket var en annan viktig framgångsfaktor. Teamet hade möjlighet att anpassa både tidpunkt, plats och innehåll i möten utefter elevens och familjernas förutsättningar.

Projektet har haft ett fungerande genomförande trots organisatoriska utmaningar

SST plus bedrevs i en samverkansstruktur där medarbetare från två olika huvudmän med tre olika chefer arbetade tillsammans i gemensamma team. Detta innebar att teamet behövde hantera skilda krav, rutiner och styrsignaler från sina respektive förvaltningar, vilket försvårade intern samordning och gemensam planering. Det saknades också en samordnad arbetsledning med mandat att fatta beslut över förvaltningsgränserna. I praktiken innebar det att ansvaret för att lösa samordningsfrågor ofta hamnade på medarbetarnivå.

Trots detta visar utvärderingen att teamets förmåga att samarbeta över professionsgränserna var en viktig styrka. Medarbetarnas öppenhet, flexibilitet och vilja att gemensamt utveckla ett nytt arbetssätt möjliggjorde ett individanpassat och tvärprofessionellt stöd till elever med komplex problematik. Då arbetet inte var manualbaserat krävdes gemensam reflektion, problemlösning och ett kontinuerligt lärande inom teamet.

För att möta utmaningar med inflödet i Järva under första projektåret justerades målgruppskriterierna så att även elever med lägre frånvaro kunde få stöd. Projektgruppen beskriver att detta stärkte dialogen med skolorna och gjorde det möjligt att arbeta mer förebyggande, särskilt med yngre elever. Inflödet ökade något, men inte i den utsträckning som förväntats. Därför valde projektet att också inkludera skolor i Spånga, vilket bedöms ha haft en positiv effekt på möjligheten att nå fler elever i behov av stöd.

Vi utvärderar SST plus på nivå ett i utvärderingstrappan

Vår utvärdering av SST plus genomförs på nivå 1 i utvärderingstrappan. Det innebär att vi sammanställt projektets aktiviteter och upplevda resultat som uppstått inom projektet.

Fokus för vår utvärdering har varit att undersöka hur arbetssättet har fungerat organisatoriskt för de medverkande parterna, samt att följa upp hur många elever projektet har arbetat med. Vi har kvalitativt analyserat arbetssätten och de metoder som utvecklats inom projektet, och kvantitativt följt upp antalet elever. På så sätt har utvärderingen kunnat ge en bild av hur arbetssättet fungerat i praktiken och vad det upplevs ha bidragit till.

Analysen bygger på två workshops med projektgruppen, dokumentation från projektet och en enkätundersökning som projektledningen genomfört med chefer inom de lokala projektgrupperna och styrgruppen. Enkäten besvarades av sex personer och innehöll öppna frågor om projektets framgångsfaktorer, utmaningar, lärdomar samt förutsättningar för att arbeta vidare enligt SST plus-modellen i ordinarie verksamhet. Svaren har analyserats kvalitativt och integrerats i vår samlade bedömning tillsammans med insikter från workshopparna. Enkäten finns i sin helhet i bilaga 2.

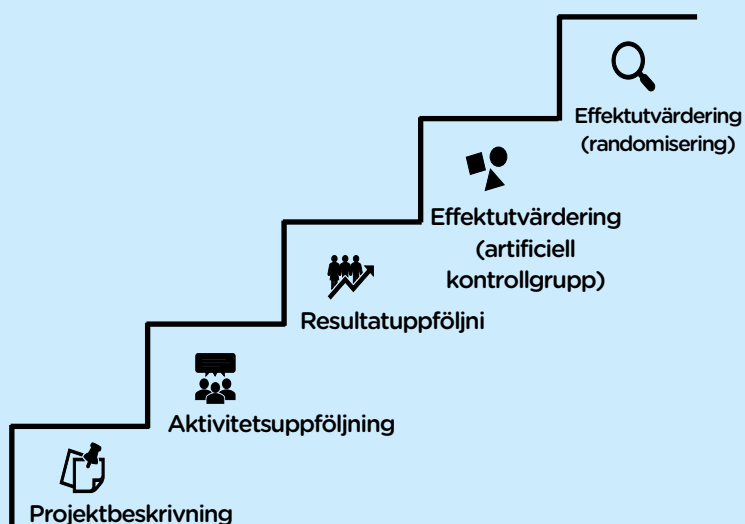
Det saknas förutsättningar att bedöma projektets kommunalekonomiska förtjänster

Projektets kostnadseffektivitet bedöms utifrån en värdering av dess effekter i relation till dess kostnader. Ekonomiska förtjänster av projektet kan uppstå över lång tid samt för olika aktörer. För att säkerställa att resultatet av analysen är relevant för Stockholm stads fortsatta arbete med sociala investeringar är vår utgångspunkt i bedömningen av projektets ekonomiska förtjänster att rikta fokus mot kommunalekonomiska förtjänster relativt nära i tid.

Vi gör ingen empirisk skattning av projektets effekter och kan därför inte uttala oss om dess kommunalekonomiska förtjänster.

Så har vi gjort effektutvärderingen av SST plus

Syftet med en effektutvärdering är att avgöra om någon förändring har skett i målgruppens situation och om insatsen har orsakat den förändringen. När vi utreder möjligheterna att utvärdera en insats utgår vi från utvärderingstrappan i figuren till höger. För en närmare beskrivning av utvärderingstrappan, se Bilaga 2.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1. Ett samordnat stöd för att minska skolfrånvaro och främja skolgång	1
2. Projektet lyckades väl tack vare ändamålsenlig design samt kompetenta och engagerade projektmedarbetare.....	3
2.1. Kontextuella förändringar gynnade projektets genomförande.....	3
2.2. Utformningen möjliggjorde träffsäkert och samordnat stöd	4
2.3. Projektet hade ett fungerande genomförande trots organisatoriska utmaningar	5
3. Projektgruppen upplever att stödet bidrog till positiva förändringar för elever och skolpersonal	8
3.1. Antalet elever blev lägre än planerat till följd av lågt inflöde.....	8
3.2. SST plus stöttade elever mot ökad närvaro i skolan	9
3.3. Projektpersonal och vårdnadshavare upplever att den unge mår bättre.....	9
3.4. Projektet minskade arbetsbelastningen på skolorna, trots att stödet initialt kunde upplevas resurskrävande.....	9
3.5. Samarbetet mellan socialtjänst och skola fördjupades men fortsatt utveckling behövs på chefsnivå	10
4. Övergripande lärdomar.....	11
4.1. Tre professioner och ett gemensamt förhållningssätt behövs för att ge ett samlat och träffsäkert stöd.....	11
4.2. Tvärprofessionella team kräver tydliga strukturer för ledning och ansvar	11
4.3. Stark förankring och tydlig målgruppsdefinition krävs för att nå rätt elever.....	12

Bilaga 1 - Rambolls metod för utvärdering av sociala investeringar

Bilaga 2 - Enkät till chefer och styrgrupp

Bilaga 3 - Förändringsteori för SST plus

1. Inledning

Ramboll har fått i uppdrag av Stadsledningskontoret vid Stockholms stad att utvärdera insatser inom ramen för stadens arbete med sociala investeringar. Utvärderingarna ska fokusera på insatsernas effekter och ekonomiska förtjänster. I den här rapporten presenterar vi resultaten från vår utvärdering av insatsen Skolsociala team plus (hädanefter SST plus). I detta kapitel beskriver vi insatsens syfte och hur vi har gått till väga för att genomföra utvärderingen. En mer detaljerad beskrivning av vårt övergripande ramverk för att utvärdera de sociala investeringsinsatserna finns i bilaga 1.

1.1. Ett samordnat stöd för att minska skolfrånvaro och främja skolgång

Insatsen SST plus bedrevs gemensamt av socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen i samverkan med de två stadsdelsförvaltningarna Järva (grundskoleområde 5) och Kungsholmen (grundskoleområde 1). Projektet pågick mellan augusti 2023 och juni 2025. Projektet riktade sig till grundskoleelever i årskurs F-9 med en hög frånvaro, 50 procent eller mer under en termin, som riskerade att inte nå sina kunskapsmål.

Syftet med projektet var att stödja elever med långvarig och hög frånvaro tillbaka till en fungerande skolgång. Genom ett samordnat och tvärprofessionellt arbetssätt ville man ge eleverna och deras familjer ett helhetsstöd anpassat efter barnets samlade behov. Familjebehandlare, psykologer och specialpedagoger samarbetade i ett team för att identifiera och möta varje barns unika förutsättningar.

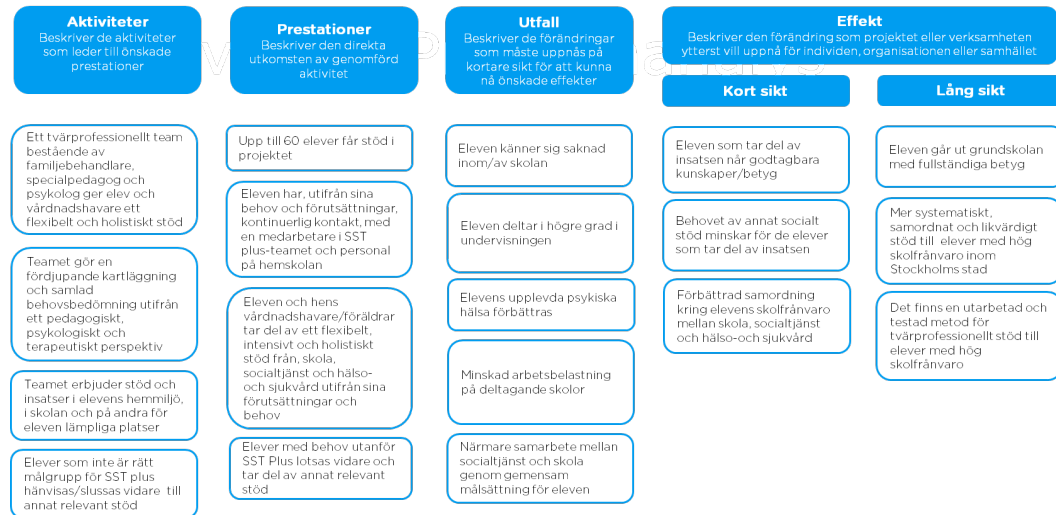
Genom ett intensivt och individanpassat stöd, baserat på noggranna kartläggningar av varje elevs situation, strävade SST plus efter att förbättra elevers psykiska hälsa, minska skolfrånvaron och skapa förutsättningar för en mer hållbar skolgång. Alla elever erbjöds kontinuerlig kontakt med medarbetarna i SST plus-teamet, med utgångspunkt i elevens behov och förutsättningar. Insatsen fokuserade också på att stärka samarbetet mellan skola, socialtjänst och vård, i syfte att skapa en mer sammanhållen och effektiv insats för familjerna.

Projektet erhöll finansiering från Stockholms stads arbete med sociala investeringar. Den totala budgeten för insatsen var drygt 12 miljoner kronor.

Figur 2 visar projektets förändringsteori. För att se förändringsteorin i större format, se bilaga 3. Förändringsteorin beskriver hur projektets aktiviteter ska leda till effektmålen: fler elever som går ut grundskolan med fullständiga betyg, ett mer systematiskt, samordnat och likvärdigt stöd till elever med hög skolfrånvaro inom staden, samt en utarbetad och testad metod för tvärprofessionellt stöd till elever med hög skolfrånvaro.

Figur 2: SST plus förändringsteori

I nästkommande kapitel redogör vi för vår utvärdering av SST plus. Därefter, i kapitel 3, presenterar vi insatsens resultat. Avslutningsvis, i kapitel 4, presenterar vi våra övergripande lärdomar från utvärderingen.

2. Projektet lyckades väl tack vare ändamålsenlig design samt kompetenta och engagerade projektmedarbetare

I följande kapitel redogör vi för vår processutvärdering av SST plus. Vi utvärderar huruvida projektet bidrog till att nå de uppsatta målen genom att analysera insatsen utifrån tre huvudsakliga faktorer: den omgivande kontexten, utformningen av insatsen och implementeringen av insatsen.

Vår sammanfattande bedömning är att SST plus var framgångsrikt i att stödja elever med frånvaroproblematik tillbaka mot en fungerande skolgång. Projektet hade en genomtänkt design där ett samordnat och tvärsektoriellt arbetssätt kunde ge ett helhetsstöd till elever och familjer, anpassat efter barnets förutsättningar.

Att samordna arbetet i ett team där medarbetarna tillhörde olika förvaltningar visade sig vara en utmaning. Det fanns ingen gemensam arbetsledning, samordnarollen saknade mandat över förvaltningsgränser och praktiska förutsättningar som gemensam arbetsplats och digitala verktyg saknades. Det gjorde att teamet själva behövde ta stort ansvar för att skapa ett fungerande arbetssätt. Trots detta kunde insatsen genomföras på ett fungerande sätt, mycket tack vare medarbetarnas starka engagemang, öppenhet för samverkan och vilja att gemensamt utveckla ett nytt arbetssätt.

Samhällsdebatten om att förebygga ungdomskriminalitet, där skolfrånvaro lyfts som en viktig riskfaktor, underströk ytterligare projektets relevans. Samtidigt blev skolans roll som skyddsfaktor allt mer framträdande i det brottsförebyggande arbetet, och utvecklingen i SST plus låg därför rätt i tiden.

2.1. Kontextuella förändringar gynnade projektets genomförande

Utvärderingen visar att kontextuella förändringar under projekttiden gynnade projektets genomförande genom att förstärka projektets relevans. Det handlade framför allt om ett ökat nationellt och lokalt fokus på att förebygga ungdomskriminalitet, där skolfrånvaro lyfts som något som ökar risken.

2.1.1. Ökat nationellt och lokalt fokus på att förebygga ungdomskriminalitet stärkte projektets relevans

Under projektperioden ökade fokus på att förebygga ungdomskriminalitet, både nationellt och lokalt. I sammanhanget lyftes skolfrånvaro fram som en riskfaktor, vilket förstärkte projektets aktualitet. Projektmedarbetarna bedömer att detta förändrade läge ökade förståelsen för behovet av tidiga och samordnade insatser för barn i riskzon. Regeringens satsningar på området hade en påverkan på hur staden organiserade sitt arbete med barn och unga i riskzon för hög skolfrånvaro, vilket gjorde SST plus mer relevant.

Samtidigt blev skolans roll som skyddsfaktor alltmer framträdande i det brottsförebyggande arbetet. Det blev tydligt att satsningar på barns skolgång inte bara handlar om utbildning, utan också om att motverka social utsatthet och minska risken för kriminalitet. I den utvecklingen låg SST plus rätt i tiden, med sitt fokus på närvaro och tidiga, samordnade insatser för barn i riskzon svarade projektet mot en bredare politisk vilja att stärka skolans roll i det förebyggande arbetet.

2.2. Utformningen möjliggjorde träffsäkert och samordnat stöd

Projektets utformning byggde på tvärprofessionell samverkan och ett flexibelt arbetssätt som gjorde det möjligt att ge träffsäkert stöd anpassat till varje elevs behov. Familjebehandlare, psykolog och specialpedagog arbetade tillsammans, i nära samarbete med elevens hemskola, för att möta barnets samlade behov. En noggrant genomförd kartläggning lade grunden för individuellt utformade insatser, medan flexibiliteten i arbetssättet skapade förutsättningar kontinuitet och trygghet för familjerna. Tillsammans bidrog dessa faktorer till ett långsiktigt och samordnat stöd.

2.2.1. Ett tvärprofessionellt team gjorde det möjligt att möta barnets samlade behov

Utvärderingen visar att det tvärprofessionella teamet som arbetade inom *SST plus* var en central styrka i projektets utformning. Genom att arbeta i team kunde olika kompetenser kompletterat varandra och möjliggöra ett behovsstyrt och holistiskt stöd till eleverna. Familjebehandlare, psykolog och specialpedagog samverkade för att identifiera och tillgodose barnets olika behov, vilket bidrog till att insatserna blev mer träffsäkra. Även flera chefer lyfter den tvärprofessionella samverkan som projektets största styrka, särskilt dess betydelse för att skapa ett helhetsperspektiv kring eleven och för att underlätta samarbetet mellan skola, socialtjänst och vårdnadshavare.

En annan viktig aspekt var att det tvärprofessionella arbetet skapade kortare kontaktvägar för familjerna. Många familjer var aktuella hos flera verksamheter samtidigt och hade därmed många olika kontaktpunkter. I *SST plus* erbjöds en samordnad väg in, vilket minskade deras stress och administrativa börda, samtidigt som det underlättade samarbetet mellan de tre verksamheterna (socialtjänst, skola och vård). Projektmedarbetarna beskriver att det sammanhållna stödet skapade en känsla av lättnad för familjerna.

Projektgruppen upplever vidare att det tvärprofessionella arbetet gjorde samarbetet mer effektivt. Varje profession bar med sig legitimitet i sin egen kontext, inom skola, och socialtjänst, fanns det alltid någon i teamet som både förstod och blev lyssnad på i den aktuella verksamheten. Det gjorde det lättare att komma in i varandras organisationer och undanröjde många av de hinder som tidigare försvårat samarbetet. Teamet arbetade mer öppet och lärde av varandras perspektiv, vilket bidrog till ett smidigare och mer samordnat arbetssätt. Innan *SST plus* saknades ofta ett gemensamt språk, kontaktvägar och förståelse för varandras uppdrag, något som projektet i stor utsträckning lyckades överbrygga.

2.2.2. Kartläggningen ökade träffsäkerheten för åtgärder

Både projektmedarbetare och chefer lyfter fram den inledande kartläggningen av varje elevs situation som en viktig del av projektet. Genom att gå på djupet i varje enskilt fall blev det möjligt att identifiera bakomliggande orsaker till skolfrånvaro och utforma mer träffsäkra åtgärder. Projektmedarbetarna betonar att kartläggningen behövde få ta tid för att skapa en stabil grund för det fortsatta arbetet. Denna process möjliggjorde ett arbetssätt som var bättre anpassat efter elevens individuella behov och förutsättningar. Under kartläggningen testades också barnets mottaglighet för olika typer av insatser, och

teamet försökte förstå var barnet befann sig. Vidare fyllde den även en viktig alliansskapande funktion där relationen mellan familj och professioner stärktes, vilket i sin tur underlättade samarbetet i det fortsatta stödet.

2.2.3. Flexibelt och individanpassat stöd var nödvändigt för att kunna möta eleven där den befann sig

Utvärderingen visar att flexibilitet var en central del i projektets design. Det handlade om att kunna anpassa både tid och plats för träffarna med eleverna. Möten kunde till exempel hållas i hemmet, eller på annan plats än skolan, och ombokas med kort varsel vid behov. Det gjorde att stödet kunde ges även när en elev hade svårt att delta i planerade aktiviteter. Denna flexibilitet bidrog också till att minska väntetider och skapade förutsättningar för kontinuitet i stödet. För att möjliggöra detta arbetssätt behövde teamet ha ett rimligt antal ärenden. Om belastningen var för hög minskade utrymmet för att anpassa stödet till varje elevs behov.

Workshopdeltagarna beskriver även att flexibiliteten och förmågan att behovsanpassa stödet hade kunnat öka ytterligare om de haft tillgång till en neutral lokal, utan anknytning till skola eller socialtjänst. Detta eftersom vissa elever upplevde dessa platser som laddade, vilket kunde försvåra möten.

En annan viktig aspekt av projektets design var att arbetet anpassades efter var varje elev befann sig. För vissa elever handlade det om att börja med små steg, som att över huvud taget prata om skolan. För andra kunde det handla om att öka sin närvaro i undervisningen. Vad som var ett rimligt mål varierade från elev till elev och behövde alltid bedömas utifrån den enskildes förutsättningar.

2.3. Projektet hade ett fungerande genomförande trots organisatoriska utmaningar

Projektets genomförande präglades av organisatoriska förutsättningar som stundtals försvårade samordningen i teamet. Att medarbetarna tillhörde olika förvaltningar innebar olika krav och rutiner, vilket försvårade ett gemensamt arbetssätt. Samtidigt lyfts medarbetarnas engagemang, öppenhet och samarbetsförmåga fram som avgörande för att insatsen kunde genomföras på ett fungerande sätt. Projektet anpassades även under genomförandet för att bättre nå målgruppen i Järva, bland annat genom justerade målgruppskriterier och ett utvidgat upptagningsområde.

2.3.1. Att tillhöra tre olika förvaltningar försvårade samordningen i teamet

Projektgruppen beskriver att det tvärprofessionella arbetssättet var en viktig styrka i SST plus, men också att det innebar utmaningar att arbeta i ett team där medarbetarna tillhörde tre olika förvaltningar. Skilda organisatoriska krav, rutiner och styrsignaler försvårade möjligheten att etablera ett gemensamt arbetssätt, vilket påverkade teamets planering, prioritering och interna samordning.

Till exempel förekom det att medarbetare förväntades delta i olika interna möten i sina respektive hemorganisationer, trots att de formellt arbetade heltid i SST plus. Det ledde till varierande tillgänglighet i teamet och gjorde det ibland svårt att samlas för interna avstämningar. Även kraven på återrapportering till hemorganisationerna upplevdes som betungande. I vissa fall behövde medarbetare stå till svars för gemensamma beslut som inte överensstämde med den egna chefens förväntningar. Det kunde skapa en utmaning i att navigera mellan teamets arbete och hemorganisationens krav, vilket i vissa fall bidrog till ottydlighet kring mandat.

Behovet av starkare samordning lyftes av flera medarbetare. Även om varje team hade en utsedd samordnare i form av skolpsykologen, upplevdes det ibland som svårt att driva arbetet framåt i situationer där professionella perspektiv eller organisatoriska krav krockade. Samordnarrollen saknade mandat att fatta beslut som sträckte sig över förvaltningsgränser, vilket försvårade hanteringen av vissa frågor. Detta visar att det hade behövts en tydligare förankring och mer aktiv delaktighet från ansvariga chefer i respektive förvaltning för att stödja samordningen och underlätta det gemensamma arbetet.

Avsaknaden av en gemensam fysisk arbetsplats beskrevs ytterligare ha förstärkt samordningsutmaningarna. Medarbetarna arbetade från olika platser och hade begränsade möjligheter att mötas spontant eller arbeta sida vid sida. Det saknades också gemensamma digitala verktyg, vilket försvårade dokumentdelning och informationsutbyte. Sammantaget innebar dessa praktiska förutsättningar att teamet behövde lägga mycket tid och kraft på samordning, tid som annars kunnat användas för direkt arbete med eleverna.

2.3.2. Teamets vilja och förmåga att samarbeta över professionerna gynnade projektet

Trots utmaningarna med att arbeta i ett team där medarbetarna tillhörde olika förvaltningar, lyfter projektgruppen fram att teamets samarbetsförmåga var en av projektets viktigaste styrkor. Medarbetarnas öppenhet, vilja att lära av varandra och förmåga att ta in perspektiv som skilde sig från det egna fältet beskrivs som avgörande för att det tvärprofessionella arbetssättet skulle fungera. Det unika i stödet byggde på att arbeta över professionsgränserna, vilket krävde att medarbetarna vågade tänka utanför sina traditionella yrkesroller och tillsammans utveckla ett gemensamt arbetssätt.

Förmågan att vara flexibel och ta in kollegors perspektiv, även när de skiljde sig från det egna yrkesfältet, var också en viktig framgångsfaktor. Arbetet med eleverna och familjerna var inte manualbaserat, utan anpassades efter varje individs situation. Det fanns en gemensam verktygslåda, men varje ärende krävde särskild anpassning. Det innebar att teamet behövde samverka och kontinuerligt anpassa hur de arbetade tillsammans. Projektgruppen beskriver att det handlade om att följa med, anpassa sig och lära längs vägen.

Under projekttiden utarbetade teamet successivt ett mer systematiskt arbetssätt, som provades och förfinades i praktiken. Den gemensamt testade arbetsprocessen ses av projektgruppen som ett konkret resultat av SST Plus, och har lagt grunden för en ny modell för stadens skolsociala stöd. Det framgår att erfarenheterna från projektet kommer att tas vidare i det fortsatta arbetet med att integrera SST och SST Plus i en gemensam struktur.

2.3.3. Målgruppskriteriet om 50 procents frånvaro justerades i Järva och stödet öppnades upp för elever från Spånga

Under genomförandet behövde projektet justera sin ursprungliga design för att bättre nå fram till målgruppen i Järva. Till skillnad från Kungsholmen, där inflöde av ärenden var stabilt, upplevde Järva utmaningar under det första projektåret. En del av förklaringen var att skolorna i Järva befann sig i en pågående process med att utveckla och stärka sina egna rutiner för att hantera frånvaro. Enligt projektansökan omfattade målgruppen, elever i stadens kommunala grundskolor med mer än 50 procents total frånvaro, 745 personer under läsåret 2021/22.

För att öka ärendeinflödet valde projektet att i Järva justera det ursprungliga målgruppskriteriet om minst 50 procents frånvaro. Workshopdeltagarna beskriver att en elev kan ha en komplex situation och samtidigt inte uppnå 50 procents frånvaro, men ändå vara i stort behov av stöd från SST plus.

Ramboll

Projektet öppnade därför upp för mer dialog med skolorna om elever de kände oro kring, oavsett exakt frånvaronivå. Justeringen gjorde det möjligt att arbeta mer relationellt och i dialog med skolorna om vilka elever som var i behov av stöd.

Justeringen motiverades också av att kunna arbeta mer förebyggande och nå elever i tidigare årskurser. Under det första projektåret i Järva nådde stödet främst till elever i årskurs 8 och 9, men genom att sänka kriteriet om frånvaro blev det enklare att arbeta med yngre elever i årskurs F-6. Projektgruppen såg detta som en viktig strategi för att förebygga att frånvaron förvärrades i senare årskurser.

Justeringen ledde till ett visst ökat inflöde av ärenden, men inte tillräckligt. Därför valde projektet att öppna upp för skolor i Spånga, som tillhör Järva stadsdelsförvaltnings geografiska upptagningsområde men inte ingick i det ursprungliga projektområdet. Projektgruppen anser att denna utvidgning var ett viktigt steg för att nå fler elever med behov av stöd.

Sammantaget ledde detta till att det sett till hela projekttiden blev en jämn ärendefördelning mellan Järva och Kungsholmen.

3. Projektgruppen upplever att stödet bidrog till positiva förändringar för elever och skolpersonal

I det här kapitlet presenterar vi insatsens resultat och måluppfyllelse. Sammanfattningsvis beskriver projektgruppen att stödet bidrog till att flera elever närmade sig skolan igen, att måendet förbättrades hos många elever och att skolpersonal upplevde avlastning. Det framkommer dock också att resultaten ibland varit sköra och att det fortsatt finns utvecklingsbehov i samverkan mellan skola och socialtjänst.

Sammanfattande bedömning

Vår samlade bedömning är att SST plus bidrog till positiva förändringar för flera elever. Projektgruppen uppger att många närmade sig skolan igen, måendet förbättrades och skolpersonalen fick ett viktigt stöd. Samtidigt blev antalet deltagande elever lägre än planerat.

Projektgruppen beskriver att många elever ökade sin skolnärvaro under tiden med SST plus, men att det är svårt att uttala sig om hur varaktiga resultaten blev efter att stödet avslutats. I vissa fall bedömdes resultaten som sköra, särskilt när insatsen avslutades tidigare än teamet rekommenderade eller när viktiga inslag, såsom skolbyte eller anpassad skolform, inte kunde genomföras.

Arbets sättet i SST plus innebar en viktig avlastning för skolorna, särskilt i komplexa ärenden där skolans möjligheter att påverka situationen var begränsade. Samtidigt ställde det gemensamma arbetet höga krav på tydlig arbetsledning och samordning. Att teamen bestod av personal från olika förvaltningar krävde strukturer för att hantera olika uppdrag, rutiner och prioriteringar, både i det dagliga arbetet och på chefsnivå.

3.1. Antalet elever blev lägre än planerat till följd av lågt inflöde

Projektet hade som målsättning att arbeta med 60 elever under projekttiden. Totalt deltog 28 elever i SST Plus, varav 15 i Järva och 13 på Kungsholmen. Projektgruppen beskriver att det fanns kapacitet att arbeta med fler elever, men att inflödet blev lägre än förväntat under projektets första del, framför allt i Järva.

Som beskrivs i avsnitt 2.2.3 tog det längre tid att implementera SST Plus i Järva. Det är en stor stadsdel med många skolor och aktörer, där utvecklingsarbete ofta sker parallellt med andra satsningar. Projektgruppen beskriver att det fanns en viss projekttrötthet och att skolorna samtidigt arbetade med att utveckla sina egna metoder för att hantera frånvaro. I detta sammanhang tog det tid att bygga relationer, förankra arbets sättet och skapa ett stabilt inflöde av ärenden.

3.2. SST plus stöttade elever mot ökad närvaro i skolan

Workshopdeltagarna beskriver att majoriteten av eleverna som fick stöd från SST plus ökade sitt deltagande i undervisning. Vad ökad undervisning innebar varierade beroende på elevens utgångsläge. För vissa elever innebar det att de, efter flera års frånvaro, närmade sig skolan igen och deltog i någon form av undervisning eller aktivitet. För andra elever innebar det ökat deltagande i lektioner, raster eller i andra sociala sammanhang i skolan. Projektgruppen uppger vidare att bättre anpassningar i skolmiljön möjliggjorde att fler elever kunde ta del av undervisning utifrån sina förutsättningar.

Workshopdeltagarna framhåller dock att det var svårt att uttala sig om huruvida den ökade skolnärvaron höll i sig efter att SST plus avslutat sitt stöd. Projektmedarbetarna tror att det i många fall hjälpt även på lång sikt, men beskriver också att resultaten i vissa fall varit sköra. Projektgruppen lyfter exempelvis att i de fall där elev eller vårdnadshavare valde att avsluta tidigare än teamet rekommenderade, har en återgång till frånvaro ibland iakttagits. I andra fall rekommenderade teamet skolbyte eller anpassad grundskola, men vårdnadshavare avböjde. I sådana situationer bedömer projektgruppen att förutsättningarna för att hålla i högre skolnärvaro blev mer osäkra efter att SST plus avslutat sitt stöd.

3.3. Projektpersonal och vårdnadshavare upplever att den unge mår bättre

Workshopdeltagarna uppger att de såg tecken på förbättrat mående hos eleven i samtliga ärenden de arbetade med. Projektgruppen beskriver exempel där elever som tidigare isolerat sig började komma ut från sina rum, ville hitta på fler saker och berättade stolt om saker de klarat av i skolan. Projektgruppen beskriver också att föräldrar rapporterade positiva förändringar, såsom att barnet hade lättare att somna, fick färre utbrott och ökade sin kontakt med jämnåriga.

3.4. Projektet minskade arbetsbelastningen på skolorna, trots att stödet initialt kunde upplevas resurskrävande

Workshopdeltagarna beskriver att många skolor upplevde en lättnad, både praktiskt och känslomässigt, när SST plus kopplades in. Att någon utifrån kom in och delade ansvaret för att stötta elevens närvaro i skolan lyfts som en viktig avlastning för skolpersonalen.

Workshopdeltagarna lyfter också att situationen mellan skola och vårdnadshavare ofta var konfliktfylld, till följd av att båda parter inte upplevde att den andra parten gjorde sin del. I sådana situationer kunde SST plus agera som en mellanhand och underlätta samarbetet, vilket ytterligare minskade trycket på skolorna.

Vidare framkommer att anledningarna till en elevs frånvaro ibland låg utanför skolans rådighet, exempelvis i sociala eller familjerelaterade faktorer. Genom att SST plus bidrog med ett helhetsperspektiv kunde situationer som skolan annars haft svårt att påverka, till exempel när frånvaron bottnade i familjerelaterade faktorer, hanteras mer effektivt. Det innebar en avlastning för skolorna jämfört med om de fortsatt behövt arbeta ensamma med elever med mycket hög frånvaro under lång tid.

Samtidigt framkommer att stödet från SST plus i vissa fall innebar en ökad arbetsinsats från skolpersonalen. Detta gällde särskilt när elever som haft mer eller mindre full frånvaro återvände till undervisningen och behövde omfattande anpassningar och stöd. Projektgruppen beskriver att skolorna ibland behövde lägga ner betydande arbete för att ta emot eleverna på ett bra sätt för att skapa en fungerande skolgång.

3.5. Samarbetet mellan socialtjänst och skola fördjupades men fortsatt utveckling behövs på chefsnivå

Workshopdeltagarna beskriver att samarbetet mellan skola och socialtjänst fördjupades under projektets gång. Projektgruppen uppger att arbetet i SST plus-teamen bidrog till en ökad förståelse för varandras uppdrag och förutsättningar. Flera deltagare lyfter att det blev lättare att samordna insatser kring elever med hög frånvaro när skolpersonal och socialtjänst arbetade nära varandra i en gemensam struktur.

Projektgruppen beskriver vidare att samarbetet på chefsnivå förbättrades under projektet. Workshopdeltagarna lyfter exempelvis att chefer i större utsträckning började prata öppet om sina egna verksamheter, inklusive utmaningar och brister. De beskriver att det nu finns ett mer utvecklat samarbete även på chefsnivå, med en större ömsesidig förståelse. Detta bekräftas även i chefsenkäterna, där flera chefer beskriver att de lärt känna varandra bättre över verksamhetsgränserna och fått ökad förståelse för varandras roller, vilket i sin tur har underlättat samordningen kring eleven.

Samtidigt lyfter projektgruppen att det fortfarande finns utvecklingsbehov i samarbetet på chefsnivå. Det handlar framför allt om att hitta gemensamma former för arbetsledning och hantering av övergripande frågor, för att skapa långsiktig hållbarhet i arbetet med skolfrånvaro. Även chefer uttrycker ett behov av tydligare struktur och samordning, och flera lyfter att ledning behöver förtydligas för att arbetssättet ska fungera i ordinarie verksamhet.

4. Övergripande lärdomar

I följande avsnitt redogör vi för våra övergripande lärdomar från utvärderingen av SST plus.

4.1. Tre professioner och ett gemensamt förhållningssätt behövs för att ge ett samlat och träffsäkert stöd

Utvärderingen pekar på att ett sammansatt team med specialpedagog, skolpsykolog och familjebehandlare var avgörande för att möta elevens och familjens samlade behov. Kombinationen av olika kompetenser möjliggjorde en bredare analys av orsaker till frånvaro och gjorde insatserna mer träffsäkra än vad en enskild profession hade kunnat åstadkomma. Projektgruppen betonar att det holistiska förhållningssättet krävde alla tre roller. Det var först i samverkan som teamet kunde fånga elevens hela situation och anpassa stödet därefter.

Samtidigt visar erfarenheterna att det inte enbart är teamets formella sammansättning som är avgörande, utan även hur medarbetarna arbetar tillsammans. För att det tvärprofessionella arbetet skulle fungera i praktiken krävdes att medarbetarna var öppna för att utmana sin professionella identitet, nyfikna på varandras perspektiv och beredda att tänka nytt. Det handlade om att skapa ett gemensamt arbetssätt snarare än att leverera tre separata insatser.

Det framkommer också att det haft betydelse att alla tre funktioner var särskilt avsatta för SST plus, snarare än integrerade i skolans ordinarie verksamhet. Det gav förutsättningar för ett mer fokuserat arbete och skapade, enligt projektgruppen, en större upplevd neutralitet i relation till både skola och familj. Det i sin tur underlättade samarbetet och förtroendebyggandet.

4.2. Tvärprofessionella team kräver tydliga strukturer för ledning och ansvar

En viktig lärdom från SST plus är att samverkan mellan olika professioner och verksamheter är komplext och ställer särskilda krav på ledarskapet. För att ett gemensamt arbetssätt ska fungera långsiktigt krävs både ett operativt ledarskap som håller ihop det dagliga arbetet och ett strategiskt ledarskap på chefsnivå som säkerställer gemensamma prioriteringar och förutsättningar.

En samordnande funktion inom teamet hade ett viktigt uppdrag, men saknade mandat att hantera frågor som sträckte sig över förvaltningsgränser. För att en sådan roll ska fungera i praktiken krävs att uppdraget är tydligt förankrat i samtliga medverkande förvaltningar och har ett gemensamt stöd från cheferna. Det ställer i sin tur krav på ett aktivt, samordnat ledarskap på chefsnivå, som kan bära helhetsperspektivet och skapa gemensamma förutsättningar för teamets arbete.

Även på chefsnivå framkom behov av ökad samordning. Medarbetarna rapporterade till olika chefer med skilda krav, bland annat kring dokumentation, tillgänglighet och prioriteringar. Det försvårade gemensam planering och gjorde det svårt att fullt ut arbeta som ett samlat team. Under projektets gång utvecklades samarbetet mellan cheferna, men erfarenheterna visar att ytterligare fördjupning krävs för att liknande arbetssätt ska fungera effektivt över tid.

4.3. Stark förankring och tydlig målgruppsdefinition krävs för att nå rätt elever

För att en insats som SST plus ska nå rätt målgrupp krävs att den är väl förankrad i skolledning och bland skolpersonal. Skolorna behöver ha en gemensam förståelse för vem stödet riktar sig till, hur det fungerar och hur det kompletterar skolans eget uppdrag. Utan denna förankring riskerar inflödet av elever att bli begränsat, oavsett insatsens kvalitet.

I Järva justerades målgruppskriterierna för att möjliggöra att fler elever kunde få stöd från SST plus. Projektgruppen beskriver att det gjorde det lättare att fånga upp elever med komplex problematik, även om frånvaron inte nådde upp till 50 procent. Det bidrog också till att fler yngre elever aktualiserades.

Inför det fortsatta arbetet med SST plus blir det viktigt att sammanlänka de erfarenheter som gjorts inom ramen för projektet med det pågående arbetet i ordinarie SST-verksamhet, särskilt för elever med lägre frånvaro. För elever som har både skolrelaterade svårigheter och komplexa behov kopplade till familj, individ och sociala sammanhang krävs fortsatt samverkan och gemensamma arbetssätt. För att insatsen ska kunna användas på ett likvärdigt och ändamålsenligt sätt behöver målgruppen definieras. Om frånvaro inte är det enda urvalskriteriet, behöver andra indikatorer på problematik identifieras och förankras med skolorna. En gemensam förståelse för vilka elever som har behov av stödet är en förutsättning för att skolor och team tillsammans ska kunna prioritera rätt elever.

Bilaga 1 - Rambolls metod för utvärdering av sociala investeringar

Vårt arbete tar sin utgångspunkt i det arbete som gjorts på området investeringar i tidiga och förebyggande insatser. Bland annat har Lars Hultkrantz, professor i nationalekonomi vid Örebro Universitet, skrivit en rapport om att utvärdera sociala investeringar, som har väglett arbetet.¹ Vidare har vi utgått från den socialekonomiska beräkningsmodell med tillhörande utbildningsmaterial för kommunala aktörer² som Socialstyrelsens motsvarighet i Danmark tagit fram. I utbildningsmaterialet ges en guide för hur kommunala aktörer kan implementera, följa upp och utvärdera förebyggande och tidiga insatser och visa på de ekonomiska besparingarna. Rambolls utvärdering består av tre huvudsakliga delar: 1) en processutvärdering, 2) en effektutvärdering, samt 3) en nyttokostnadsanalys. Figur 7 illustrerar vårt ramverk för utvärderingen. Processutvärderingen och effektutvärderingen ligger till grund för att avgöra investeringens ekonomiska värde. Det värdet jämförs med insatsens kostnad för att avgöra den totala nettobesparingen. Nedan ges en närmare beskrivning av delarna i ramverket.

Figur 7 Rambolls ramverk för utvärdering av sociala investeringar

Processutvärdering

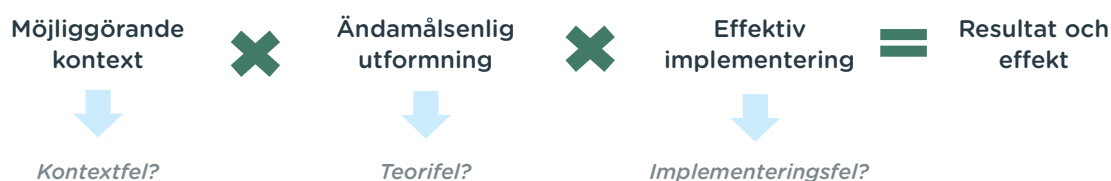
Processutvärderingen svarar på hur väl insatsen har genomförts. Vår processutvärdering utgår ifrån ramverket Ramboll Impact Framework som bygger på implementeringsforskning av Fixsen et al.³. För att nå goda resultat och effekter visar forskningen att det krävs en möjliggörande kontext, ändamålsenlig utformning och ett effektivt genomförande. Figur 3 nedan illustrerar ramverket. Mellan varje steg i figuren står ett multiplikationstecken, som visar hur viktigt det är att varje steg lyckas för att nå goda resultat.

1 L. Hultkrantz, 'Att utvärdera sociala investeringar', SNS - Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (Stockholm, 2015)

2 Socialstyrelsen Danmark, 'Den socialekonomiske Investeringsmodel', <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/socialstyrelsens-viden/som-og-okonomiske-analyser/som>, hämtad 7 jul 2021

3 D. Fixsen, et al. 'Implementation Research. A Synthesis of the Literature.' Tampa, FL: University of South Florida, Louis de la Parte Florida Mental Health Institute, The National Im-plementation Research Network, (2005). (FMHI Publication #231).

Figur 8 Ramboll Impact Framework

De huvudsakliga frågeställningarna för processutvärderingen är:

- Kontext:** vad i projektets kontext har varit möjliggörande? Vad har varit hindrande?
- Utformning/design:** Vilken/vilka aktiviteter har varit avgörande för att nå resultat? Hur har respektive aktivitet bidragit till resultaten? Hade projektet kunnat göra mindre eller mer av något?
- Genomförande:** Har projektet genomförts enligt plan? Vilka utmaningar har projektet stött på? Vad har varit främsta framgångsfaktorerna i genomförandet?

Effektutvärdering

Syftet med effektutvärderingen är att avgöra om någon förändring har skett i målgruppens situation och om insatsen har orsakat den förändringen.

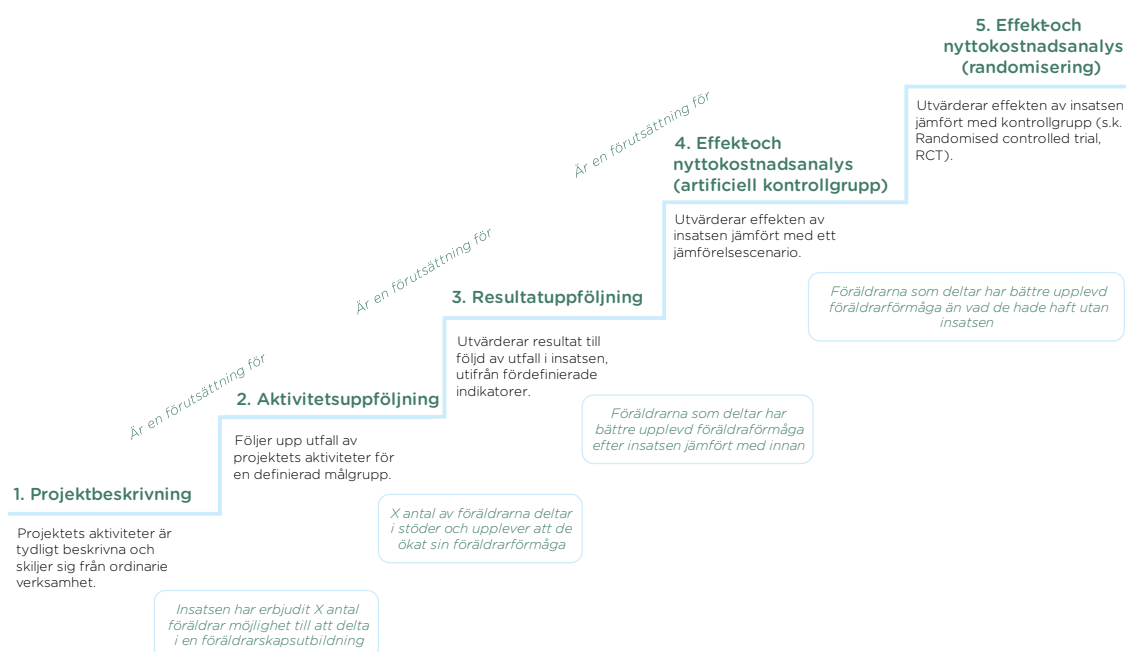
För att avgöra insatsens påverkan på utfallet behöver ett kontrafaktiskt scenario etableras. Det kontrafaktiska scenariot ska svara på vad som hade hänt individen om den inte tagit del av insatsen. För att svara på det behöver insatsen utvärderas med experimentella, eller så kallade "kvasi-experimentella" metoder. Det innebär att utfallen för de individer som tagit del av insatsen jämförs med utfallen för en kontrollgrupp som inte tagit del av insatsen.

Det finns andra sätt att teoretiskt sätta upp hypoteser om insatsens effekt. Om liknande insatser har utvärderats tidigare kan dokumenterade effekter användas för att skapa potentiella scenarier för målgruppens utfall.

Saknas förutsättningar för ovan nämnda strategier saknas också förutsättningar att uttala sig om effekt. Utvärdering av sådana insatser bör fokusera på processuppföljning och resultatanalys. I en resultatanalys mäts samma utfall för målgruppen som i en effektstudie, men vi kan med mindre säkerhet härleda förändringar i målgruppens utfall till den insats de tagit del av.

Vår utgångspunkt för effektutvärderingen beskrivs i Figur 4. Vi utgår ifrån trappan i vårt arbetssätt och när vi gör bedömningar om insatsens utvärderingsbarhet.

Figur 9. Utvärderingstrappan

Nyttokostnadsanalys

I en nyttokostnadsanalys ställs insatsens kostnader i relation till de potentiella besparingar som den kan leda till på kort och på lång sikt. Det innebär att vi jämför insatsens kostnad mot kostnaden för alternativet, om individen inte hade tagit del av stöd.

För att räkna på de ekonomiska konsekvenserna av en insats behöver man först känna till insatsens effekt, kostnader för insatsen och hur många och vilka som insatsen når. En nyttokostnadsanalys kräver med andra ord att en processutvärdering och en effektutvärdering genomförts.

Om kännedom om insatsens effekter är okänd eller begränsad, kan man göra en scenarioräkning. En sådan beräkning svarar på vad nettokostnaderna för ett särskilt förlopp hade blivit, om kostnaderna och effekterna till följd av en insats "är som förväntat". En sådan beräkning kräver tidigare utvärderingar av liknande insatser.

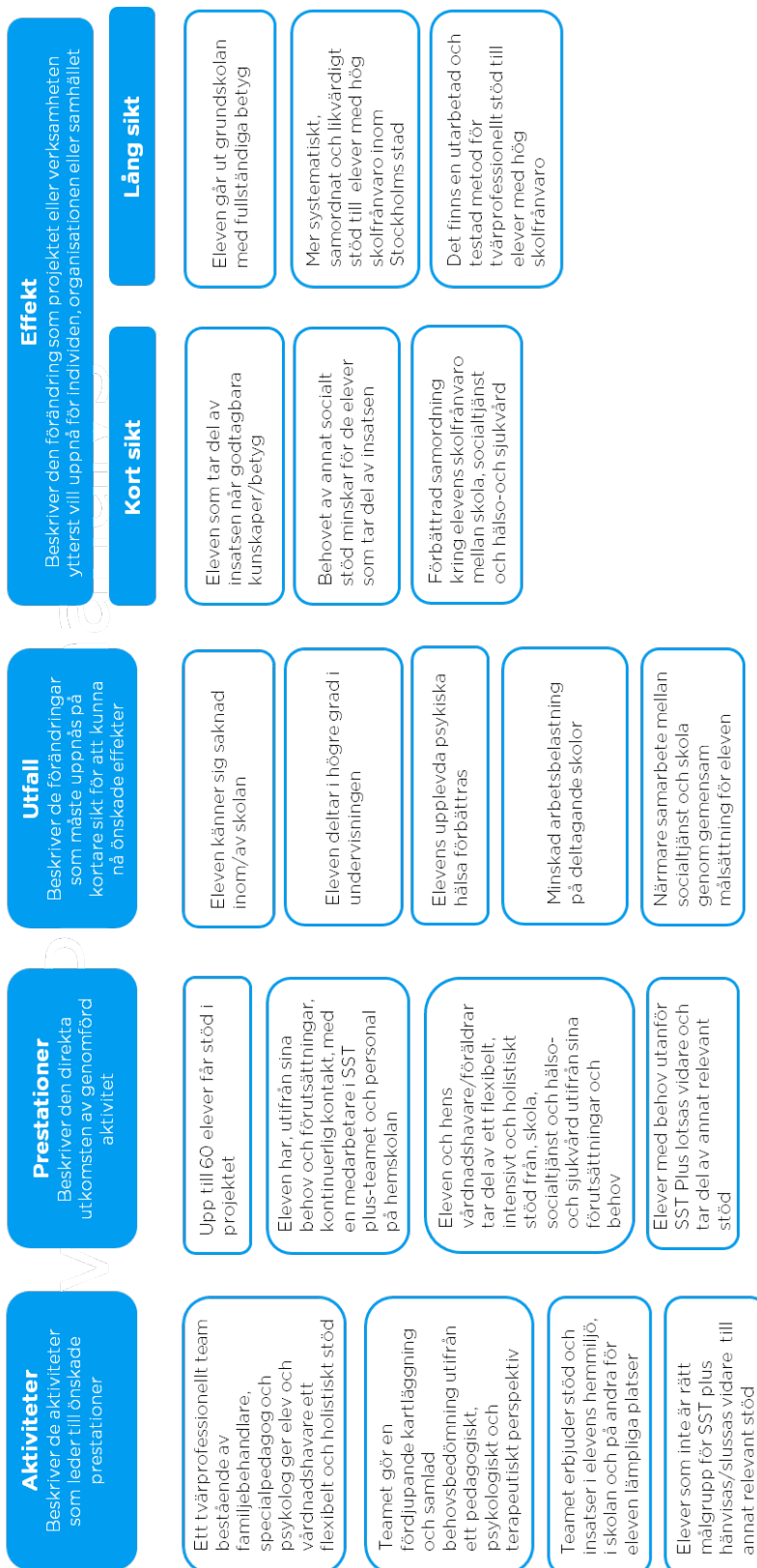
Ekonomiska förtjänster av projektet kan uppstå över lång tid samt för olika aktörer, för största trovärdighet och relevans kommer effekter för kommunala aktörer premieras och effekter med längre realiseringshorisont begränsas.

Bilaga 2 – Enkät till chefer och styrgrupp

Utvärderingen har tagit del av insamlade svar från en enkätundersökning som projektledningen genomfört med chefer inom projektgruppen och styrgruppen. Enkätfrågorna i sin helhet återfinns nedan:

1. Vilken är din arbetsplats och roll/funktion inom SST plus?
2. Vad anser du är den största framgångsfaktorn med arbetssättet SST plus?
3. Vad anser du är den största utmaningen/det största förbättringsområdet med arbetssättet?
4. På vilket sätt har projektet påverkat din organisations arbete med målgruppen för SST plus?
5. Har projektet haft någon inverkan på er lokala samverkan mellan skola och socialtjänst? Beskriv gärna kortfattat.
6. Vilka lärdomar och/eller arbetssätt är viktiga att ta med sig från projektet?
7. Hur ser du på förutsättningarna (till exempel tid, budget/resurser, ledarskap) för att fortsätta arbeta enligt projektets arbetssätt i ordinarie verksamhet? Ser du några risker eller hinder kopplat till det?
8. Vill du ge några tips eller medskick till andra stadsdelar/kommuner som vill arbeta på liknande sätt?

Bilaga 3 – Förändringsteori för SST plus

Bright
ideas.
Sustainable
change.

RAMBOLL